

วารสารงานวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

SSKRU Research and Development Journal

วารสารงานวิจัยและพัฒนา • มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Vol. 9 No. 2 July - December 2022 • ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2565

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ISSN 2350 – 9937 (Print)

ISSN 2730-4124 (Online)

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2565

ISSN 2350 – 9937 (Print)

ISSN 2730-4124 (Online)

เจ้าของ

ที่ปรึกษา

บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ (ภายในสถาบัน)

กองบรรณาธิการ (ภายนอกสถาบัน)

รองศาสตราจารย์ ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง

ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก

ดร.อุมารินทร์ ตูลารักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทับใจ สีक्षा

ดร.ศุภชัย วรรณเลิศสกุล

ดร.นงลักษณ์ สูงสุมาลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา นาแพงหมื่น

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

กำหนดการเผยแพร่

วัตถุประสงค์

สถานที่ติดต่อ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุกาฬแสนยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสสา พลนิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมื่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัฒน์ ศรีสุวรรณ

นางอริศาศัชร์ จักรบุตร

นายสุรพงศ์ เบ้าทอง

นายนิรันทชาติ ศรีมะณี

นายทินวัชร เดชวัน

นางสาวจันจิรา ชาติมนตรี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัย กิจกรรมผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปแบบบทความวิจัยของนักวิชาการหรือนักวิจัยจากหน่วยงานภายในและภายนอก

กองบรรณาธิการวารสารงานวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ

จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทร. 045-643600- 5 ต่อ 9411 -9412

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัสวภูมิ Assoc. Prof.Dr. Saman Asaphum	สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา (Education and Educational Administration)
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักวิวัฒน์ จรรยาสุทธีวงศ์ Assoc. Prof.Dr. Phakawat Chanyasuthiwong	สาขาการเมืองการปกครอง Political administration
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิล Asst. Prof.Dr.Sahutsa Ponnil	สาขาบริหารธุรกิจ Business Administration
รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ Asst. Prof.Dr. Phongsak Thongpanchang	สาขาบริหารการศึกษา Education Administration
รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา Asst. Prof.Dr. Aimon Saenphuwa	สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ Humanities and Social Sciences
ดร.เจษฎา ชาตรี Dr. Jessada Chatree	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี Science and Technology

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายนอก)

สาขาสังคม และพัฒนา (Social and Development Branch)	
รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา ภาณุรัตน์ Assoc. Prof.Dr. Atchara Phanurat	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Surin Rajabhat University
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุศลรัตน์ Asst. Prof.Dr. Santana Kunrat	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Surin Rajabhat University
สาขาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (History and Archeology)	
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล Assoc. Prof.Dr.Paitoon Mikusol	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Surin Rajabhat University
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ Assoc. Prof.Dr. Thaveesilp Subwattana	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Mahasarakrm University
สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา (Education and Educational Administration)	
รองศาสตราจารย์ ดร.อัสวฤทธิ์ อุทัยรัตน์ Assoc. Prof.Dr. Asawarit Utharat	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Ubon Ratchathani Rajabhat University
รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว Assoc. Prof.Dr.Jamroen Unkaew	สาขาสถิติและคณิตศาสตร์ Statistics and Mathematics
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธงไชย Asst. Prof.Dr. Sompong Thongchai	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Mahasarakrm University
อาจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์ Dr. Anusorn Chanpratak	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Maha Sarakham Rajabhat University

สาขาศิลปะ และวัฒนธรรม (Arts and Culture)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำด่วน
Asst. Prof.Dr. Somchai Lamduan
ผศ.ดร.อุษณีย์ มาลี
Asst. Prof.Dr. Usanee Malee

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Mahasarakrm University
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

สาขาภาษา และวรรณคดี (Language and Literature)

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร
Assoc. Prof.Dr. Jaruwan Thammawat

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Mahasarakrm University

สาขาบริหารธุรกิจ และการบัญชี (Business Administration and Accounting)

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวารณ วิงวอน
Assoc. Prof.Dr. Boonthawan VingWon
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนนท์ ประเสริฐสังข์
Asst. Prof.Dr. Sri Sunon Prasertsang
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ หวังเจริญเดช
Asst. Prof.Dr. Suwan Wangcharoendej

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Lampang Rajabhat University
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Mahasarakrm University

สาขากฎหมาย และการปกครอง (Law and Government Branch)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล
Assoc. Prof.Dr. Chaiyan Ratchakul
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วทานาม
Asst. Prof.Dr. Kratanyu Kaewnam

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Kalasin University

สาขาสาธารณสุขและสุขภาพ (Public Health and Health)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ บุรีเลิศ
Asst. Prof.Dr. Onanong Buri Lert Ubon
ดร.ศรินรัตน์ จันทพิมพ์
Srinrat Chanthaphim

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Ratchathani Rajabhat University
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University

สาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Science and Technology)

รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณีต งามเสน่ห์
Assoc. Prof.Dr. Praneet Ngam-snae
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยณรงค์ นาวานุเคราะห์
Assoc. Prof.Dr. Chai Narong Navanukroh
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงฤทธิ์ วิบูลกิจธนากร
Assoc.Prof.Dr.Damrongrit Wiboonkitthanakorn
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวัลย์ สีทา
Asst. Prof.Dr. Sutthawan Sitha

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani Rajabhat University
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani Rajabhat University
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
Mae Fah Luang University

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2565) เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นหลักและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

วารสารวิจัยและพัฒนา ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 บทความบทความวิจัยภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 บทความ ได้แก่

บทความเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทความเรื่อง แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทความเรื่อง ภาพลักษณ์เพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ตั้งแต่ พ.ศ.2540-2565

บทความเรื่อง การปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาช่วงวิกฤตโควิด-19

บทความเรื่อง การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม

จากบทความที่ คณาจารย์ นักวิจัย ได้นำเสนอในวารสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควรหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมื่น
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
ภาพลักษณ์เพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานตั้งแต่ พ.ศ.2540-2565.....	1
The third Gender Image appeared in the Isaan ballet literature from 1997-2022. สันติ ทิพนา Santi Thipphana	
การปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาซาช่วงวิกฤตโควิด-19.....	19
Adaption of entrepreneurs during COVID-19 Crisis: A case study of Plaza Market, Hatyai District, Songkhla Province. สุทธิชัย รักจันทร์ ,อัทธสับ โตะแวยายี Suthichai Rakchan,Atthasap Towae-Ayi	
การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.....	30
The development of participative risk management model in Sisaket Rajabhat University. มานะศักดิ์ หงษ์คำชัย Manasak Hongkhamchai	
แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.....	46
A Study of Guidelines for the Development of Computer Laboratory Services of the Information and Technology Office, นายพีรพัฒน์ แสงขาว Peerapat Sangkhao	
การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม.....	57
Business plan development to strengthening local herb business นิศากร สรรพเลิศ1*, อนันตพร พุทธิสสะ , ภัชรินทร์ ซาตัน, ธรรมรัตน์ บุญรอด, วณัญญา ทองทิพย์, จินตนา อ่อนลา และอรุณี ฮามคำไพ Nisakorn Suppalert1*, Anantaporn Puttassa, Patcharin Zaton, Thammarat Boonrod, Wananya Thongthip, Jintana Onla, and Arunee Hamkhamphai	

ภาพลักษณ์เพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ตั้งแต่ พ.ศ.2540-2565

The Third Gender Image Appeared in The Isaan Ballet Literature from 1997-2022

สันติ ทิพหนา^{1*}

Santi Thipphana^{1*}

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด¹

Lecturer in Thai Language, Faculty of Education Roi Et Rajabhat University¹

*Corresponding Author: thippana@reru.ac.th, santithippana@gmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
<p>ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 2 พฤษภาคม 2565 แก้ไข: 13 มิถุนายน 2565 ตอบรับ: 30 มิถุนายน 2565</p>	<p>บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ตั้งแต่ พ.ศ.2540-2565 โดยศึกษาเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนภาพลักษณ์ของเพศที่สามหรือกะเทยในสังคมอีสาน ผลการวิจัย พบว่า มีภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ ภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม คิดเป็นร้อยละ 70 เช่น ภาพลักษณ์ของเพศที่สามในการสร้างสีสันให้กับสังคม และภาพลักษณ์ในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพอีกด้วย และด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม คิดเป็นร้อยละ 30 เช่น ภาพลักษณ์ด้านการแต่งกายที่ไม่สวยงาม แต่ก็มี ความพยายาม และภาพลักษณ์ของเพศที่สาม ที่มีความมั่นใจในตัวเอง เพศที่สามหรือกะเทยมักมีจิตใจที่แจ่มใส รักความสนุกสนานร่าเริงใน ภาพลักษณ์ภายนอก แต่ภายในจิตใจนั้นอาจบอบช้ำกับการดูถูกเหยียดหยาม ต้องถูกตำหนิว่าอยู่เสมอ และถูกมองว่าเป็นตัวตลก นอกจากนี้ วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่สามหรือกะเทย มักจะหยิบยกประเด็นการออกหักเพราะถูกผู้ชายทิ้งหรือถูกหลอกบ้าง แต่เพศที่สามหรือกะเทยก็สามารถสร้างความสนุกสนาน สร้างประโยชน์ ให้กับสังคมมากมาย</p>

Article Info**Article History:**

Received: 2 May 2022

Revised: 13 June 2022

Accepted: 30 June 2022

Keywords:

Role

Third Gender

transgender

IsanLuk Thung Song

Abstract

This research paper aims to study the image of the third gender that appears in the literature. From 1997-2022, the songs of the Isaan throng reflected the image of third or bisexual sex in Isaan society. The results showed that the mental image of the third gender was the most, 80 percent, second only to the social image of the third gender, 70 percent, such as the image of the third gender to color society, and the image of the claim for freedom as well, and the physical image of the third gender, which accounted for 30 percent, such as the unattractive but effortful dress image, and the image of the third gender with self-confidence. The third sex or bisexual tends to have a bright mind, loves to have fun, cheerfulness in the outer image, but inside the mind can be repeated with insults, must always be scolded, and seen as a clown. In addition to that, the literature of Isaan songs with content about the third gender or bisexuality often raises the issue. Heartbreak because of being dumped or deceived by men. But a third sex or bisexual can also be fun. It brings a lot of benefits to society.

1. บทนำ

“วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน” เป็นวรรณกรรมเพลงที่สะท้อน สังคมอีสาน จึงมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดของคนอีสาน ทั้งนี้เพราะเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นผลงานของนักประพันธ์เพลงและขับร้องโดยนักร้องลูกทุ่ง นอกจากนำเพลงลูกทุ่งทั่วไปมาใช้แล้วยังนำเพลงพื้นบ้านภาคอีสานมาใช้ด้วยเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ แบ่งออกตามกลุ่มวัฒนธรรม ได้สามกลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มวัฒนธรรมโคราช ได้แก่ เพลงโคราช กลุ่มวัฒนธรรมกันตริ้ม มีเพลงกันตริ้ม เจริญต่างๆ และกลุ่มวัฒนธรรมหมอลำ ซึ่งเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่ใหญ่ มีลำเพลงแข็ง เพลงพื้นบ้านในกลุ่มวัฒนธรรมนี้ได้รับความนิยมมาก [1] และมีอิทธิพลต่อนักแต่งวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ทั้งในด้านเนื้อร้อง และทำนอง โดยการประยุกต์ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน เริ่มจากการใช้คำร้องภาษาไทยแทรกเข้าไปในเนื้อเพลงอีสาน ควบคู่กับการแทรกทำนองของเพลงลูกทุ่งสลับกับจังหวะหมอลำ และ การใช้เครื่องดนตรีสมัยใหม่ [2]

จากการศึกษาเรื่องการแบ่งเพศในปัจจุบัน การศึกษาเรื่องเพศสภาพ(Gender) หมายถึงการรับรู้ตัวเองว่าเป็นเพศไหน ที่อาจจะไม่ตรงตามเพศของร่างกายก็ได้ เช่น ภาวะความเป็นชาย ความเป็นหญิงความเป็นกะเทย ที่ไม่ได้ถูกกำหนดโดยระบบชีววิทยา แต่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทาง วัฒนธรรม สังคม และอื่นๆ ทำให้สังคมเกิดความคาดหวังต่อความเป็นชายและความเป็นหญิงในแง่มุมมองเฉพาะต่างๆ เช่น ผู้หญิงต้องเรียบร้อย ผู้ชายต้องเข้มแข็ง ซึ่งไม่ใช่เรื่องธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น สิ่งมีชีวิตที่เกิดมาต่างมีเพศสรีระ (Sex) เป็นเครื่องกำหนดกลุ่มพื้นฐานทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็นเพศชาย และเพศหญิง จากนั้นจะถูกหล่อหลอมโดยสังคมเพื่อให้เพศสรีระทั้งสอง มีเพศภาวะ (Gender) ซึ่งหมายถึง มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นหญิงและความเป็นชายตามที่เกิดมา อย่างไรก็ตามแม้ว่าสังคมจะหล่อหลอมเพศภาวะมาดีแล้วแต่ก็พบได้ว่าในปัจจุบันเพศวิถี (Sexuality) ซึ่งหมายถึง วิถีชีวิตทางเพศที่ถูกหล่อหลอมสร้างจากค่านิยม บรรทัด ฐาน และระบบ วิธีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศ ความคิด เกี่ยวกับคูรักร คุชีวิตในอุดมคติและกามกิจ ซึ่งเป็นระบบความคิดและพฤติกรรมที่มีความหมายทางสังคม สัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดและสร้าง ความหมายให้แก่เรื่องเพศในหลากหลายแง่มุม [3] “เพศ” แม้ธรรมชาติได้จัดแบ่งเพศของมนุษย์ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆอย่างชัดเจน คือ “เพศชาย” และ “เพศหญิง” ทำให้มนุษย์ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันด้วยลักษณะทางเพศ ทั้งในด้านของสรีระกิริยาท่าทาง และการเปล่งเสียงซึ่งถูกกำหนดโดยฮอร์โมนเพศในร่างกายของมนุษย์ รวมไปถึงด้านความคิด และการแสดงออก ซึ่งเกิดจากค่านิยมทางสังคม การแบ่งเพศทางสังคมนี้ได้ถูกแบ่งไว้ในลักษณะของคู่ตรงข้ามของเพศ (Gendered binary opposition)

ในปัจจุบันพฤติกรรมการแสดงออกต่อสังคมของเพศที่สามปรากฏให้เห็นมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สังคมเปิดโอกาสให้คนกลุ่มนี้เลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตมากขึ้น ดังที่

[4] กล่าวว่า สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมรูปแบบของพหุวัฒนธรรม กล่าวคือ มีการยอมรับความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมอันแตกต่างของกลุ่มคนเหล่านี้ ซึ่งนำไปสู่ลักษณะของกฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารบ้านเมืองที่ไม่เคร่งครัด จึงเปิดโอกาสให้มีทางเลือกปฏิบัติไม่มีวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งครอบงำ (Dominant culture) และวัฒนธรรมอื่นถูกครอบงำ (Subordinate Culture) ซึ่งก็คือการมีอิสระในการเลือกรับวัฒนธรรมจากหลากหลายที่มาผสมผสานให้เข้ากันได้ สร้างความหลากหลายให้กับบุคคลในสังคมไทยก่อเกิดเป็นบุคคลปัจเจกชนที่มีแนวคิดการดำเนินชีวิตที่เปิดพื้นที่ให้กับการแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ของสังคม เพศในปัจจุบันจึงไม่จำกัดเพียงแค่เพศชายที่ชอบเพียงเพศหญิงหรือเพศหญิงที่ชอบเพศชายเท่านั้น แต่ยังมี ความหลากหลายทางเพศของบุคคลที่มีส่วนผสมที่ซับซ้อนขององค์ประกอบทั้งทางกาย จิตใจและสังคมที่สร้าง ความแตกต่างทางเพศแก่พฤติกรรมมนุษย์โดยอารมณ์และการแสดงออกทางเพศเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นหรือเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม และถูกแสดงออกโดยประสบการณ์ชีวิตของบุคคล โดยไม่ถือว่าบุคคลที่มีความแตกต่างทางรสนิยมและการแสดงออกทางเพศเป็นความผิดปกติ ประเทศไทยมักถูกมองว่าเป็นประเทศที่เปิดกว้างทางความคิดของรสนิยมทางเพศที่ตัวบุคคลพึงปรารถนามากกว่า แม้แต่ในบางประเทศ ที่มีการพัฒนาแล้วในอดีต ช่องทางในการปรากฏเรื่องราวของกลุ่มคนเพศที่สามนั้นมีอยู่ไม่มาก ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่สังคมให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังนั้น การที่สังคมจะเปิดโอกาสให้คนกลุ่มนี้ได้แสดงออกซึ่งความสามารถ จึงเป็นเรื่องปกติในสังคมปัจจุบัน การนำเสนอเรื่องราวและแง่มุมชีวิตของกลุ่มคนเพศที่สามนั้น มีหลายช่องทาง เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ การ์ตูน นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่การจัดเวทีเพื่อให้นักกลุ่มนี้ได้แสดงออกก็กำลังเป็นที่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไป ถึงแม้ว่าในบางครั้งภาพลักษณ์และภาพสะท้อนของเพศที่สามจากสื่อต่างๆ จะเป็นไปในทางลบและนำพฤติกรรมรักร่วมเพศไปล้อเลียนในเชิงขบขันและเหยียดหยันแต่ก็นับได้ว่า สื่อเหล่านี้ทำให้เรื่องราวของเพศที่สามได้รับการถ่ายทอดสังคมได้มากยิ่งขึ้น

ภาพลักษณ์ (image) หมายถึง แบบจำลองของคนหรือสิ่งของ สิ่งจำลองบุคคลที่เกิด จากสิ่งที่เห็นหรืออย่างที่เป็น รูปลักษณ์ภายนอกของตัวบุคคล สิ่งที่แสดงออกมาผ่านการสัมผัส หรือปรากฏต่อสายตา ภาพในใจหรือสิ่งที่ปรากฏชัดแสดงสังเกตได้โดยง่าย Webster's Third New International Dictionary [5] ในทางสังคมวิทยาถือว่า ภาพลักษณ์หมายถึง ภาพสะท้อนที่เป็นนามธรรมภายในจิตใจต่อวัตถุหรือระดับชั้นของ สิ่งนั้น ๆ [6] จึงอาจเรียกได้ว่า ภาพลักษณ์เป็นภาพที่บุคคลมีอยู่ใน ใจที่สะท้อนถึงสิ่งต่าง ๆ หรือคน หรือกลุ่มออกมาโดยแยกออกเป็นความสามารถในการเห็นเป็น รูปธรรม และที่เป็นรูปธรรม โดยปัจจัยที่เข้ามากำหนดภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นได้แก่ 1) เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ภาพลักษณ์ที่จดจำได้นั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 2) ช่องทางการสื่อสารได้แก่ การส่งสารจากสิ่งหนึ่งมายังตัวเราจะต้องผ่านช่องทางการสื่อสาร ซึ่งแต่ละ

ช่องทางจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสร้างภาพจำแตกต่างกัน 3) องค์ประกอบเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งด้านทักษะการสื่อสาร ทักษะคิดวิเคราะห์ระบบ ทางสังคมและวัฒนธรรมต่างมีอิทธิพลต่อการรับรู้เรื่องราวแตกต่างกัน และ 4) การรับรู้หรือ ความประทับใจ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้สัมผัสกับทั้งสามด้านก่อนหน้า จึงจะทำให้เกิดภาพลักษณ์ในด้านนี้ได้ ภาพลักษณ์มีความสำคัญการดำรงชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก [7] การเปลี่ยนแปลงมากมายของเพศที่สามเข้ามาสะท้อนให้เห็นมากขึ้น มีการยอมรับมากขึ้น เพลงทุงฮีสานก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สะท้อนภาพลักษณ์ในการดำเนินชีวิตของเพศที่สามได้เป็นอย่างดี จากเนื้อร้องในเพลง กะเทยประท้วง ขับร้องโดย ปอยฝ้าย มาลัยพร ดังตัวอย่างเพลงตอนหนึ่งว่า

ฉันภูมิใจพอใจละได้เป็นกะเทย ไผสิเว้าเยาะเย้ยกะสว่างเถาะเว้ย

กะสว่างเถาะเว้ยปากคน เร็ดชะอย่างสวยแบบอดทน

บ่เคยสนคำคนนินทา ไผสิเว้าฮือไผสิเว้า กะสว่างดอกคำฉับบ่สนใจ

เป็นกะเทยหละมันผิดตรงหม่องใด เป็นกะเทยหละมันผิดหม่องใด

ไผรับบ่ได้กะตายโลดเด้อสู โลกนี้ต้องขาดสีสัน ถ้าบ่มีหมู่ฉั่นละก็ลองเบิ่งดู

บ้านไต่บ่มีกะเทย ถือว่าเขี่ยเขี่ยบ่ทันหมู่ เดี่ยวนี้แห่งออกแม่แพร่พันธุ์

เพื่อนสาวทั้งนั้นแตกอยู่ฮู้ฮู้ คนตรีหมอลำเบิ่งดู ขนาดครูสอนเต้น กะยังเป็นกะเทย

(พูด) แม่นบ่กะแม่ข้า

จากเนื้อเพลงข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์เพลงในปัจจุบันได้เฝ้ามองสังคมไทย เฝ้ามองวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเรื่องเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศที่สามที่มีการนิยมนำไปแต่งเป็นเพลงเพื่อสะท้อนวิถีชีวิต ในสังคมได้เป็นอย่างดี เพศที่สามหรือกะเทยเป็นบุคคลที่มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส รักความสนุกสนาน มีชอบแต่งตัวแต่งกายด้วยความสวยงาม แต่งหน้าเพื่อให้ตัวเองเหมือนหรือคล้ายผู้หญิงมากที่สุด โดยไม่สนใจคำเยาะเย้ย จากสายตาคคนอื่น เพราะเป็นเพศที่สามหรือกะเทยก็ไม่ได้ผิดอะไร ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใครเพศที่สามหรือกะเทย เป็นบุคคลที่สร้างสีสันให้กับสังคมให้มีความสนุกสนาน สร้างความบันเทิง หากหมู่บ้านใดไม่มีเพศที่สามหรือกะเทยอาจจะทำให้สังคมขาดสีสันไป จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งฮีสาน โดยศึกษาเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งฮีสานที่สะท้อนภาพลักษณ์การดำเนินชีวิตของเพศที่สามในสังคมฮีสาน โดยศึกษาผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลจากเพลงลูกทุ่งฮีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่สามหรือกะเทย จำนวนทั้งสิ้น 50 เพลง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของเพลงที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน

3. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาภาพลักษณ์ของเพลงที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2565 จำนวน 50 เพลง อันเป็นช่วงเวลาที่มิกระแสการสร้างความสนใจในเรื่องเพลงที่สามหรือกะเทยได้รับความสนใจมากประชาชนทั่วไป วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานจำนวน 50 เพลง ก็เป็นเพลงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเรื่องราวของครูเพลงที่สามหรือกะเทยมากขึ้น โดยจะศึกษาจะเนื้อเพลงที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพลงที่สามหรือกะเทยเท่านั้น โดยคัดเลือกจะบทเพลงที่ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปและคัดเลือกจากเพลงที่มียอดวิวที่เกิน 5,000 วิวขึ้นไป ดังรายชื่อเพลงต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อเพลง	นักร้อง
1	เพลง กะเทยเฒ่า	จำหรีด อุดร
2	เพลง กะเทยป้อย	แมน มอเตอร์ไซด์
3	เพลง กะเทยก่อมือบ	ยายจิ้น ดาวตลกเสียงอีสาน
4	เพลง เมียกะเทย	แสตมป์
5	เพลง กะเทยประท้วง	ปอยฝ้าย มาลัยพร
6	เพลง กะเทยศรีอีสาน	ก้อง ห้วยไร่
7	เพลง กะเทยไทย	เพชร สหรัตน์
8	เพลง กะเทยไทย	โจโจ้ โดมินแนนท์
9	เพลง กะเทยโดนยกเค้า	กะเทยไทย
10	เพลง กะเทยหัวโปก	ลูกแพร์ อุไรพร
11	เพลง คำเตือนจากหัวโปก	เทย ไท แบนด์
12	เพลง กะเทยชนบท	ยายจิ้น ดาวตลกเสียงอีสาน
13	เพลง กะเทยไม่เคยนอกใจ	วิด ไฮเปอร์
14	เพลง ผัวข้อยเป็นเมียผัวเขา	จินตหรา พูนลาภ
15	เพลง ไม่ใช่แนวของชาย	ยิ่งยง ยอดบัวงาม
16	เพลง แอ๊บแมน	นะกะ
17	เพลง ผิดด้วยหรือ	มนสิทธิ์ คำสร้อย
18	เพลง กะเทยท้าว	จินตหรา พูลลาภ
19	เพลง แค่กะเทย	ดาวเรือง
20	เพลง กะเทยไทย อยู่ได้แคร์	ยายสำข้ากลิ้ง
21	เพลง กะเทยเล่นไม้	แพรวพราว แสงทอง

22	เพลง กะเทยทำห้อง	สมจิตร บ่อทอง
23	เพลง กะเทยขำน้อย	นิกรน้อย เสียงสวรรค์
24	เพลง กะเทยดีศรีอีสาน	บัสโซ่ ด้านขุนทด
25	เพลง กะเทยลั่นลา	หญิงจี้ กะเทยลั่นลา ท็อปไลน์
26	เพลง กะเทยหน้าฮ้าน	แมน มณีวรรณ
27	เพลง มั๊กกะเทยหน้าฮ้าน	ชาติชัย ชัยกมล
28	เพลง กะเทยตีกัน	จำหรีด อุดร
29	เพลง กะเทยกลับใจ	ทอม ธนากร
30	เพลง คอเหล็กเด็กแนว	ร็อกหนหวาย
31	เพลง น้ำตาสีม่วง	บอย เขมราช
32	เพลง เร็ดค๊ะ	แมงปอ ชลธิชา
33	เพลง แพ้ของจริง	นุชโปงกลางสะออน อาร์ สยาม
34	เพลง รอข่าวสาวฟังลำ	ไหมไทย ใจตะวัน
35	เพลง ไอ เลิฟ ตู๊ดซี่	สายสิน วงษ์คำเหลา
36	เพลง ปัดโทะ	หลิว อาจารย์ยา
37	เพลง กะเทยอกหัก	ไก่ไมเคิล
38	เพลง เต๋ยซิงสตรึงแถม	คำมอด พรขุนเดช
39	เพลง อกหักเพราะรักกะเทย	น้อย วนิดา ศิลปิน ภูไท
40	เพลง กะเทยควาย	สาวสองพัน
41	เพลง กะเทยมักกินเผ็ด	ต้อม อาปาเซ่
42	เพลง กะเทยดง	ชินชัย แก้วเรือน
43	กะเทยก็มีหัวใจ	รัฐ รัฐีร์
44	๔๔. เพลง เพลงสุดท้าย	สุดา ชื่นบาน
45	เพลง เจ๊อยากตาย	เอิร์น จีรวรรณ
46	เพลง กะเทยหลงทาง	วิฑูรย์ ใจพรหม
47	เพลง กะเทยสู้ตาย	เหินฟ้า หน้าเลื่อม
48	เขาส่าว่าเป็นกะเทย -	เบนซ์ เมืองเลย x ลำเพลิน วงศกร
49	ลูกฉันเป็นกะเทย	รำไพ แสงทอง
50	เพลง รักตุ๊ด	บี เตอะสกา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) รวบรวมบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน
- 2) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศที่สาม
- 3) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเพลง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

4.3 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม

ภาพลักษณ์ทางกายภาพ หมายถึง ภาพที่ปรากฏบนร่างกายของบุคคลเพศที่สาม ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย และบุคลิกภาพ การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน จำนวน 50 เพลง ปรากฏว่าเพลงที่มีภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม มีจำนวน 15 เพลง และภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม เพื่อสร้างความขบขัน จะมีลักษณะเป็นตัวตลกมากกว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความตึงเครียดของคนให้น้อยลง นั้นจะทำหน้าที่ปลดปล่อยความทุกข์และหาความสุข มาใส่ตนดังบทเพลงตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ภาพลักษณ์ของเพศที่สามด้านการแต่งกายที่ไม่สวยงามแต่ก็มีความพยายาม

เพลงกะเทยหัวโปก ขับร้องโดย ลูกแพร อุไรพร

กะเทยหัวโปกทาแป้งไ้โลกเป็นต่าย่าน

เต็นหน้าฮ้านไฮไลท์ผมแดงผมขาว

แตกขวดขวดยามหมอลำหย่าว

เห็นผู้บ่าวเฟิ่นทำเป็นเงินอวย

ใส่สายเดี่ยวซีไ้โคลกะพออืดลีด

เฮ็ดตืดปืดเห็นแล้วเป็นตาหน้าย

ยามมีบุญอย่างนำกันล่ายล่ายฮ้องว้ายววย

พวกผู้ชายซีเหล้าจกเฟิ่น

จากบทเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม โดยอ้างอิงสภาพที่เป็นกะเทยที่อายุน้อย หรือเรียกอีกอย่างว่า หัวโปก พร้อมทั้งมีความซี้เหร่ สกปรก และมีลักษณะที่ชวนให้ตลกขบขัน จากเนื้อหาในบทเพลงมีการนำเสนอภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สามดังกล่าวเพื่อสร้างความสนุกสนาน ตลกขบขัน

เพลง กะเทยชนบท ขับร้องโดย ยายจิ้น

ซอรี ซอรีจ้งเลย เกิดเป็นกะเทย กะเทยซี้ไผ่

คนเย้ยกะเทยโลโซ อินางรับปได้

รับปได้อีหลี เห็นใจกะเทยบ้านนอก

กะเทยด้อยโอกาส จักคนแหงพี

ไผอยากสิเป็นจ้งซี้ แต่ใจมันเรียกร้อง

เลยต้องเป็นกะเทยค้ำ

อนุรักษกะเทยคนจน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ส่งเสริมกะเทยพื้นบ้าน เอาไว้สร้างสีสัน

ในงานวัดงานวา หนักหนูนกะเทยชนบท

ให้เขามีอนาคต ต่อไปภายหน้า

สงสารกะเทยบ้านนอก หลูโตนกะเทยบ้านนอก

ผู้หน้าหม่นอ้อกลอก แน่คะ แน่ค้ำ

บทเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ที่รูปร่างอ้วน มีพุง หรืออาจแต่งหน้าแล้วอาจไม่ดูดี หรือสวย แต่ก็ขอให้เข้าใจว่าเพศที่สามก็รักความสวยความงาม โดยอ้างอิงสภาพที่เป็นกะเทยที่อยู่ในชนบทขาดการพัฒนา รูปร่างลุงพุง และทาแป้งขาวเกินไป แต่งเท่าไรก็ไม่สวยและมีลักษณะที่ชวนให้เห็นความแตกต่างระหว่างกะเทยในเมืองกับกะเทยชนบทได้ดี

จากเนื้อหาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของเพศที่สามดังกล่าว เพื่อสร้างความสนุกสนาน ตลกขบขัน และเรียกร้องความสงสารให้กับกะเทยชนบท

เพลงผัวซ้อยเป็นเมียผัวเขา ขับร้องโดย จินตหรา พูนลาภ

จับได้ละคานั่ง คาเขา ซะ หม้อข้าวละก็ยังบ่ทันเปื้อน

หนวดเหน็ด ขนหน้าแข็ง ก็โกนสั้น

คบหากะเทยข้างบ้าน เป็นเพื่อน

แต่ก่อนละไม่เคยเข้าครัว แต่ก่อนละไม่เคยเข้าครัว

นี่นั่งตำถั่วจนบ้านสะเทือน

ถ้าบ่ละได้เห็นกับตา ถ้าบ่ละได้เห็นกับตา

บ่เชื่อดอกคะ ว่าผัวหนูสิเป็นเมียผัวเพื่อน

บทเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม โดยอ้างอิงสภาพที่เป็นกะเทยแบบแอบๆ มีการคบหากะเทยด้วยกัน และมีลักษณะชอบความสะอาดดูดี เช่นการ โกนหนวด การโกนขนหน้าแข้งเพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างหรือความเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนและเพื่อเสียดสีสังคมปัจจุบันว่าการมีเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมาย คนที่แต่งงานมีภรรยาแล้วสามารถที่จะกลับมาเป็นกะเทยก็ได้ ซึ่งเนื้อหาเพลงลักษณะนี้จะปรากฏขึ้นเรื่อยๆในสังคมปัจจุบัน

2) ภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่มีความมั่นใจ

เพลง ผิดด้วยหรือ ขับร้องโดย มนสิทธิ คำสร้อย

ผิดด้วยหรือที่ฉันเกิดมาเป็นชาย

ผู้มีหัวใจปรารถนาไม้ป่าเดียวกัน

ร่างเป็นชายใจเป็นหญิง เรื่องจริงที่มันผกผัน

ที่ทุกคน เรียกขานฉันว่ากะเทย

เนื้อหารวบรวมเพลงลูกทุ่งอีสานข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สามโดยอ้างอิงสภาพที่เป็นผู้ชายที่มีจิตใจเป็นหญิง มีความชอบผู้ชายด้วยกัน จากเนื้อหาในบทเพลงมีการสร้างอารมณ์ให้เกิดความสงสาร คนเราเลือกที่จะเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นได้

เพลง กะเทยลั่นลา ขับร้องโดย หญิงจี่ ท้อปไลน์

กะเทยบ่แมนกระทิง ใจเป็นหญิงแต่ตัวเป็นชาย

กะเทยบ่เคยหลายใจ บ่สะต่อเด้อค่า เด้อค่า

อยากถาม อยากถามจุงเบย ซังกะเทยอียังหนักหนา

หรือว่ากะเทยสวยกว่า หรือว่ากะเทยเร็วกว่า

กะเลยพากันอิจฉากะเทย โอ้ย โอ้ย ง่ายๆๆ

เนื้อหารวบรวมเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม โดยอ้างอิงสภาพที่เป็นผู้ชายที่มีจิตใจเป็นหญิง มีความชอบผู้ชายด้วยกัน จากเนื้อหาในบทเพลงเพศที่สามมักมีความมั่นใจในตนเอง ในด้านการไม่หลายใจถึงแม้จะเป็นเพศที่สามหรือกะเทย เพศที่สามมีความสวยงามบางที่ผู้หญิงต้องอิจฉา

เพลง เร็ดค๊ะ ขับร้องโดย แมงปอ ชลธิชา

มั่นใจว่าสวย มั่นใจว่าไม่ยอมตกเทรนด

มั่นใจว่าเป็นผู้นำแฟชั่น ในยุคใหม่ เกาหลงเกาหลี่ ญี่ปุ่นญี่ปุ่น

ก็เฉยไป เร็ดแบบไทยไทย นี่แหละสะใจดิฉันค๊ะ

กระจกสักบานที่บ้านไม่มี เพราะทุบแตก ไม่เห็นจะแปลก

ไม่ต้องส่องดูก็รู้ยะ ว่าสวยว่าเร็ดระเบิดระเบิด อะเหย อะฮา

เป็นแฟนกันมะ เอามะเอามะผู้ชายหล่อ

ขอบตาเขียว เขียว เขียนเองไม่ได้ถูกใครชก
ขนคิ้วตกคกขึ้นเองไม่ได้ขอใครหนอ
กระต๊อกล้อหลมๆ ลูกๆนั้นอยู่ในต้นคอ
ติดมาจากพ่อ ยังไม่ได้ตัดเพราะอัฐไม่มี
มั่นใจว่าเร็วกว่าใครเลย ไม่ใช่กระเทย
แค่เป็นผู้หญิงพวกแนนซี่ จะเป็นอะไรก็ช่างมั่นใจเป็นคนดี
เร็ดไหมละพี เร็ดมะ เร็ดอะ เร็ดอะ สนใจอะปล่าว

เนื้อหารวบรวมเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม โดยอ้างสถานภาพที่เป็นผู้ชายที่มีจิตใจเป็นหญิง มีความชอบผู้ชายด้วยกัน โดยนำเสนอเสน่ห์เพราะมีความมั่นใจว่าสวย เร็ดแบบไทยไทย ซึ่งเป็นผู้นำแฟชั่นยุคใหม่ แต่ก็ยังคงซึ่งความเป็นผู้ชายอยู่ไม่ว่าจะเป็น ขนคิ้วที่ตก การมีลูกกระต๊อก แต่ก็ไม่สามารถทำลายความสวย เร็ดและความมั่นใจของพวกเขาได้ เพื่อยั่วยุ โน้มน้าว ให้ผู้ชายมาสนใจ

จากตัวอย่างวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่กล่าวมาข้างต้น แสดงลักษณะทางกายภาพของเพศที่สาม มีจำนวน 15 เพลง และลักษณะมีนำมาเสนอนั้นจะเน้นภาพลักษณ์ทางกายภาพที่แต่งตัวอาจจะไม่สวยงามหรือรูปร่างอ้วนลงพุง หรือแต่งตัวตลกของรูปร่างหน้าตาการแต่งกายและทรงผม การลงพุง หน้าขาวมาก ใส่สายเดี่ยว มีความมั่นใจ หรือแม้แต่งการถูกตำท้อ เพื่อสร้างความตลก ผ่านเพศที่สาม ซึ่งแสดงถึงลักษณะของเพศที่สามได้เป็นอย่างดี

5.2 ภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม

ภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของตนตามสถานภาพในสังคม ถึงแม้ปัจจุบันเพศที่สามได้รับการยอมรับและมีการเปิดกว้าง นั้นก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเท่าเทียมกับคนทั่วไป หรือได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประชาชนคนอื่นๆ นอกจากนั้นคนบางส่วนในสังคมยังเห็นว่า กลุ่มคนเหล่านี้มีความผิดปกติกติและต้องได้รับการแก้ไข บางคนมีความรู้ ความสามารถ สามารถทำประโยชน์มากมายให้กับประเทศชาติ แต่ต้องกลับทนต่อการหยามเหยียดเนื่องจากเพศสภาพของตน

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานจำนวน 50 เพลง ปรากฏว่าเพลงที่มีภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สามมีจำนวน 35 เพลง และบทบาทของลักษณะทางกายภาพของเพศที่สาม เพื่อสร้างสีสันให้กับสังคม การได้ยอมรับของคนในสังคม หรือบางครั้งอาจเกิดการเรียกร้องสิทธิของเพศที่สามผ่านวรรณกรรมเพลง มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความบันเทิง เพราะคนส่วนใหญ่มองเพศที่สามเป็นตัวตลก นั้นจะทำหน้าที่ปลดปล่อยความทุกข์และหาความสุขมาใส่ตนดังบทเพลงตัวอย่างต่อไปนี้

1) ภาพลักษณ์ทางสังคมที่สร้างสีสันให้สังคม

เพลงกะเทยประท้วง ขับร้องโดย ปอยฝ้าย มาลัยพร
ฉันภูมิใจพอใจแหละได้เป็นกะเทย ไผสิ่วเ้าเยาะเย้ยกะล่างเถาะเว้ย
กะล่างเถาะเว้ยปากคน เร็ดชะอย่างสวยแบบอดทน
บ่เคยสนคำคนนินทา ไผสิ่วเ้าฮือไผสิ่วเ้า กะล่างดอกค้ำฉับบ่สนใจ
เป็นกะเทยหล่มันผิตตรงหม่องไต เป็นกะเทยหล่มันผิตหม่องไต
ไผรับบ่ได้กะตายโหดเด้อสุ โลกนี้ต้องขาดสีสัน ถ้าบ่มีหมู่ฉันละก็ลองเบิ่งดู
บ้านไต่บ่มีกะเทยถือว่าเขี่ยเขียบ่ทันหมู่
เดี่ยวนี้แห่งออกแม่แพร์พันธ์ เพื่อนสาวทั้งนั้นแตกอยู่อู้ฮู้
ดนตรีหมอลำเบิ่งดู ขนาดครูสอนเต็น กะยังเป็นกะเทย
(พูด) แม่นบ่กะแม่ข้า

เป็นกะเทย กะเทย กะเทย กะเทย ไผสิ่วเ้าเยาะเย้ย กะล่างเถาะเว้ย
กะล่างเถาะเว้ยมันใจ หม่องไตม่วน เฮากะพากันไป
สร้างความสะดวกไส มันผิตไผอยู่บ่ค้ำ
เดี่ยวนี้เขี่ยยอมรับเหม็ดแล้ว ต็อกเตอร์ต็อกแต้ว กะออกหน้าออกตา
ฉันเองก็ภูมิใจตัวฉัน ผู้ใดก็คิดกันกะล่างเขาเถาะนา
ลูกผัวพอได้กะเอา ยามเมากะเมาม่วนกันเฮฮา
ไปเที่ยวบ้านนั้นบ้านนี้ พ่อนหน้าเวที กะหมู่ฉันนี้หละค๊ะ
ชื่อเหล่าขาวเลี้ยงผู้บ่าว ยามหมอลำหย่าว กะออกท่าลีลา
ชีวิตจิตใจกะเทย ม่วนไปเลยเลย ละบ่มีปัญหา
ขันสิให้ฉันเป็นผู้ชาย ฉันขอยอมตาย ละยอมตายดีกว่า
ขันสิเอาฉันต้องเอาผัว เอาผัวเอาผัวเอาผัวกะยังว่า

เนื้อหารรณกรรมเพลงข้างต้น สื่อความตามภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม โดยนำเสนอเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางสังคม ว่าสังคมปัจจุบันเพศที่สามสามารถแสดงออกได้อย่างเปิดเผยไม่เหมือนอดีตที่ต้องเป็นอย่างลับๆ จนเพศที่สามกระจายไปทั่วทุกหมู่บ้าน เป็นสีสันให้กับหมู่บ้าน จะเห็นได้จากการพ่อนตามหน้าเวที และชอบการสังสรรค์เป็นพิเศษ เพศที่สามจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ส่วนมากจะคบเพื่อนผู้หญิง

2.2 ภาพลักษณ์ทางสังคมที่เรียกร้องสิทธิเสรีภาพ

เพลงกะเทยก้อมือบ ขับร้องโดย ยายจิ้น ดาวตลกเสียงอีสาน
นายกคนไหนคนไหน ก็ปมไครสนใจกะเทย แถมยังดูหมิ่นจ้งเลย
แถมยังดูหมิ่นจ้งเลย ว่ากะเทยเป็นปัญหาสังคม ว่ากะเทยเป็นปัญหาสังคม
ไปเยี่ยมกองทุนเงินล้าน ไปเยี่ยมกองทุนเงินล้าน พวกกรรมการกะบให้ยืม
แถมยังค่านางซ้าตีม ว่าจะกูไปทำหิวทำนม เพื่อนกูเพื่อการศึกษา
เคยไปกูมาเขาก็ดำให้ตรม เขาบอกกะเทยอย่างผม อ้าย เขาบอกกะเทย
อย่างหนู ให้กูไม่ได้ย้านบใช้คืน อยากรู้คำว่า น.ส. ในบัตรประชาชน
กะด่ากะแข่ง อยากรู้เป็นทหารแฉ่งแฉ่ง อยากรู้ไปขายแดนเขากะบให้ไป
อยากรู้จดทะเบียนสมรส ระหว่างชายกับชาย กฎหมายกะบให้
ชุมชนองกะเทยนักศึกษา อยากรู้ใส่กระโปรง กะผิดกฎหมาย
พวกหนูอยากอยู่จ้งเลย สิทธิกะเทยมันอยู่ตรงไหน เลยมารขอความ เป็นธรรม
ท่านผู้นำผู้มีอำนาจ ช่วยบรรจเรื่องกะเทย เป็นวาระแห่งชาติต่อไปแนแต่

เนื้อหารวณกรรมเพลงข้างต้นสื่อความตามภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม โดยนำเสนอเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิของเพศที่สาม เนื่องจากการถูกกีดกันจากสังคม บางอย่างก็มาจากกฎหมาย เป็นข้อบังคับ ไม่ว่าจะเป็น การอยากเปลี่ยนจาก นายเป็นนางสาวในบัตรประจำตัวประชาชน อยากรู้ การจดทะเบียนสมรสระหว่างชายกับชาย ซึ่งยังผิดต่อกฎหมายไทยแต่ เรื่องอื่น ๆ มักมาจากปัญหาทางสังคม เนื่องด้วยคนส่วนใหญ่ดูถูกเพศที่สาม เพศที่สามจึงมักถูกด่าอยู่ตลอดเวลาในเนื้อหารวณกรรมเพลง

จากตัวอย่าง เพลงที่กล่าวมาข้างต้น แสดงภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สามมีจำนวน 35 เพลงและลักษณะมีนำมาเสนอนั้นจะเน้น การเรียกร้องสิทธิในสังคมบ้าง การยอมรับเพศที่สามมากขึ้น เพศที่สาม เป็นผู้นำทางตลกมาให้ชุมชน สร้างสีสันให้กับสังคม จะเห็นเพศที่สามประจำตาม งานวัด ด้านหน้าเวที

5.3 ภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สาม

เพศที่สามมักมีจิตใจที่แจ่มใส สนุกสนานในลักษณะภายนอก แต่ภายในนั้นบอบช้ำ ต้องถูกด่าว่าดูหมิ่นว่าเป็นตัวและที่สำคัญเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศที่สามมักจะหยิบยกประเด็นการออกหัก เพราะถูกผู้ชายทิ้ง ถูกหลอกบ้าง

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน จำนวน 50 เพลงปรากฏว่าเพลงที่มีภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สาม มีจำนวน 40 เพลง และด้านจิตใจของเพศที่สามที่ต้องผิดหวังจากความรัก ถูกผู้ชายหลอก ผู้ชายทิ้ง จนต้องเสียใจร้องไห้ เพศที่สามหรือกะเทยมักถูกหลอกจากผู้ชาย จึงทำให้ถูกทำร้ายในด้านจิตใจ ดังบทเพลงตัวอย่างต่อไปนี้

เพลง - แพ้ของจริง ขับร้องโดย โป่งกลางสะออน อาร์ สยาม

อ้อย...อกอี่แป้นจะแตก เหมือนโดนกระแทก หัวใจด้วยไม้หน้าสาม
ล้อมรั้วกล้วยไว้ไม่ดี เลยมีชะนีตัวงาม ข้ามมาขโมยไปหม่า สบายหัวใจ
หญิง..คนนั้นคงดีเลิศ ผู้ชายประเสริฐ อย่างเธอจึงทิ้งกันไป
เขามีสิ่งที่ฉันไม่มี ทำดีจึงไร้ความหมาย ได้กินของจริงแล้วใจ
เธอคงไม่คืน..เธอคงไม่คืน

ฉันต้องถูกทิ้ง เพราะผู้หญิงคนไหน ไม่ต้องมาทำไก่อ
โถผู้ชายแสนดี กับชะนีเมื่อวานขึ้น..
คอยย่อไปค้ำคั้น คิดขึ้นมาอยากยื่น ให้รถชนตาย
อ้อย..อกอี่แป้น จะระเบิด คนเราเลือกเกิด ได้เอง คงเป็นหญิง-ชาย
ชาติหน้าถ้ายังมีจริง ขอเป็นหญิงทั้งใจ-กาย
นอนฝันเอาเลย ผู้ชาย น้ำหน้าอย่างเธอ รีจะเห็นขาอ่อน

เนื้อหาวรรณกรรมเพลงข้างต้น สื่อความภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สาม โดยนำเสนอเกี่ยวกับการที่เพศที่สามหรือกะเทยเป็นฝ่ายถูกหลอกจากผู้ชาย การเสียใจของเพศที่สามมักจะกล่าวถึงอาการน้อยเนื้อต่ำใจที่ต้องเกิดมาเป็นชาย ซึ่งอาจถึงขั้นคิดสั้นหรือฆ่าตัวตายได้ เพราะเพศที่สามมักจะมีจิตใจที่อ่อนไหว

เพลง คอเหล็กเด็กแนว ขับร้องโดย ร็อกหนวย

คอเหล็ก... เด็กแนว... เต็มโซว์เสร็จแล้ว... กะหลอยหนีเมื่อนอน
บ่ หนาว... บ่ ฮ้อน... บ่ ได้สะออนกับซุมไต่เลย
คั่น บ่ มีงานกะหาเลาะบ้าน... ให้หมาเห่าอย่างเคย
ผู้สาวข่อย บ่ สนเลย หาตัวกะเทยให้เลี้ยงเหล่าทุกคืน
หาตัวกะเทยให้เลี้ยงเหล่าทุก... คืน

เนื้อหาวรรณกรรมเพลงข้างต้นสื่อความภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สาม โดยนำเสนอเกี่ยวกับการเป็นฝ่ายถูกผู้ชายหลอก เพราะผู้ชายมักจะเห็นเพศที่สามไม่มีค่า เพลงเกือบทุกเพลงนำเสนอเกี่ยวกับการร้องหมอลำ เพราะคนอีสานส่วนใหญ่ชอบฟังหมอลำและมักจะนำเสนอเนื้อหา การเต้นหน้าเวทีของวัยรุ่น เพศที่สามมักจะกล่าวถึงการซื้อเหล่าขวเลี้ยงผู้ชายมากที่สุด เพราะเพศที่สามมักชอบความสนุกและถือเป็นเรื่องโก้ไปแล้ว

จากตัวอย่างวรรณกรรมเพลงที่กล่าวมาข้างต้น ด้านจิตใจของเพศที่สามมีจำนวน 40 เพลง และลักษณะนำมาเสนอนั้นจะเน้นการเสียใจออกหักผู้ชายทิ้ง และการถูกหลอกเป็นต้น ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สามที่มีความอ่อนไหวต่อผู้ชายเป็นอย่างมาก

7. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนผ่านเนื้อหารวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ผลงานของศิลปินทุกท่านที่กล่าวถึงเพศที่สามที่ปรากฏอยู่ในเพลงที่ได้รับความนิยม พบว่า วรรณกรรมเพลงด้านจิตใจของเพศที่สามมากที่สุด จำนวน 40 เพลง คิดเป็นร้อยละ 80 นอกจากนั้นที่พบรองลงมาคือ ภาพลักษณ์ทางสังคมของเพศที่สาม จำนวน 35 เพลง คิดเป็นร้อยละ 70 และยังพบว่า มีภาพลักษณ์ของเพศที่สามในการสร้างสีสันให้กับสังคม และมีภาพลักษณ์ในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพอีกด้วย และสุดท้ายด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม จำนวน 15 เพลง คิดเป็นร้อยละ 30 นอกจากนั้นยังพบว่า มีภาพลักษณ์ด้านการแต่งกายที่ไม่สวยงามแต่ก็มีความพยายาม และภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่มีความมั่นใจในตัวเอง

สรุปได้ว่าวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานเกี่ยวกับภาพลักษณ์เพศที่สามหรือกะเทยมีจิตใจที่อ่อนไหวคล้ายผู้หญิง มีภาพลักษณ์ที่มักจะสร้างความสนุกสนาน สร้างสีสันให้กับสังคม เรียกรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะให้กับสังคมได้ทุกเทศกาล แต่ในด้านภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สามหรือกะเทยยังมีความน่าสงสาร ต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

8. การอภิปรายผล

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ซึ่งได้รวบรวมเพลงลูกทุ่งอีสานที่สื่อถึงภาพลักษณ์เพศที่สามหรือกะเทย โดยศึกษาเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนภาพลักษณ์การดำเนินชีวิตของเพศที่สามในสังคมอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของเพศที่สามในสังคมอีสานที่สะท้อนผ่านเนื้อหารวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ดังนี้

ภาพลักษณ์ด้านจิตใจของเพศที่สามมากที่สุด เพราะจิตใจของบุคคลที่เป็นเพศที่สามหรือกะเทยหากรักผู้ชายคนใดแล้ว ก็จะมีความจริงใจ รักเดียวใจเดียว ทุ่มเทกำลังใจและกำลังทรัพย์ให้กับผู้ชายคนนั้นอย่างถึงที่สุด แต่ไม่ไม่วายที่จะต้องเสียใจ ถูกทำร้ายจิตใจหรือทำร้ายร่างกาย เพราะผู้ชายที่เพศที่สามหลงรักหลงทุ่มเทใจกลับหลอกหลวงเอาแต่หาผลประโยชน์จากเพศที่สามหรือกะเทย สอดคล้องกับ [8] กล่าวว่า การทารุณกรรมหมายถึงการถูกทำร้ายร่างกายและล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากบุคคลในสังคมซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นกะเทยได้รับอันตรายทั้งทางร่างกายจิตใจและทางเพศ การทารุณกรรม มี 5 ประเด็น คือ 1) การทารุณกรรมทางร่างกายได้แก่การเข็ญ ตีตบหน้า ถูกข่มขู่ด้วยอาวุธ ถูกเยียนลนและทำร้ายด้วยวัตถุ 2) การทารุณกรรมทางเพศ ได้แก่การถูกข่มขืน 3) การทารุณกรรมทางอารมณ์/จิตใจได้แก่การถูกล้อเลียน ดุด่า และดูถูกเหยียดหยาม 4) การทารุณกรรมทางการเงิน ได้แก่การถูกข่มขู่กรรโชกทรัพย์และขโมยทรัพย์สิน และ 5) การทารุณกรรมอัตลักษณ์ ได้แก่การถูกเหยียดความเป็นกะเทยและตำหนิภาพลักษณ์ด้านความต้องการการช่วยเหลือพบว่าวัยรุ่นกะเทยต้องการการช่วยเหลือ ดังนี้ 1) ต้องการได้รับความเข้าใจและยอมรับจากบุคคลในครอบครัว

และชุมชน 2) ต้องการได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม และ 3) ต้องการทราบแนวทางการดูแลตนเองหลังถูกกระทำทารุณกรรม

ด้านภาพลักษณ์ของเพศที่สามในการสร้างสีสันให้กับสังคม และภาพลักษณ์ในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นการที่เรียกร้องให้ตนเองมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับเพศอื่น หรือให้ผู้อื่นยอมรับในเพศของตนเอง ผู้ประพันธ์เพลงหรือเพศที่สามหรือกะเทยเหล่านี้ก็ได้ทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ สอดคล้องกับ [9] กล่าวว่า เพศที่สามหรือกะเทยก็ต้องการได้รับสิทธิความเท่าเทียมกันในสังคม เหตุการณ์การทารุณกรรมที่เกิดขึ้นผู้ให้ข้อมูลการทารุณกรรมตามการรับรู้ของตนเองส่วนใหญ่ ต้องการให้สังคมรอบข้างเข้าใจยอมรับในตัวตนของกะเทย เปิดกว้างให้พวกเขาสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในสังคม ไม่เลือกปฏิบัติผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งเล่าว่า “หนู อยากให้สังคมไทยทุกวันนี้ยอมรับกะเทยให้มากกว่านี้ ไม่เลือกปฏิบัติเพราะสังคมทุกวันนี้เปิดกว้างให้ทุกคน มีสิทธิเท่าเทียมกันและกะเทยก็ไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้ใครมีภาระงานทำ ไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

ด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพของเพศที่สาม นอกจากนี้ยังพบว่า มีภาพลักษณ์ด้านการแต่งกายอาจจะไม่สวยงาม แต่ก็มีความพยายาม เช่น อาจจะแต่งกายไม่สวยงามเหมือนผู้หญิง เพราะมีข้อจำกัดด้านร่างกาย เช่น อ้วน ลงพุง ฯลฯ แต่เพศที่สามหรือกะเทยก็มีความพยายามที่จะทำให้ตนเองมีหน้าตาที่สวยงามดูดี เช่น มีการทำศัลยกรรมใบหน้า หน้าอก จมูก เพื่อให้ตนเองมีความสวยงามและดูดีในสายตาของผู้ชาย สอดคล้องกับ [9] กล่าวว่า สังคมทั่วไปมักจะเชื่อว่ากะเทยเป็นคนที่ไม่น่าคบมีอารมณ์รุนแรงโดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นด้วยหน้าตา และท่าทางที่เป็นลักษณะของผู้หญิงวัยรุ่นกลุ่มนี้จึงมักถูกเพื่อนล้อเลียนหรือรุ่นพี่ผู้ชายลวนลามทางเพศ และการที่วัยรุ่นกะเทยแต่งตัวหรือแสดงกิริยาเป็นหญิงมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น ได้สร้างความไม่พึงพอใจให้กับบิดา มารดา วัยรุ่นกะเทยจึงถูกดู ด่า เยียดตีแม้กระทั่งโดนไล่ออก จากบ้าน และภาพลักษณ์ของเพศที่สามที่มีความมั่นใจในตัวเอง สอดคล้องกับ [8] กล่าวว่า ประวัติชีวิตภูมิหลังของกะเทยกลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากแม่ ญาติพี่น้องผู้หญิง และเพื่อนที่เป็นกะเทยด้วยกัน มีอิทธิพลในการกำหนดบทบาทและการแสดงออกทางเพศ และส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับเพศวิถีความเป็นดอกไม้พลาสติกจากครอบครัวแล้วทั้งสิ้น สำหรับการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน กะเทยกลุ่มตัวอย่างจะอาศัยการแต่งตัวประดับประดา ร่างกายให้มีความเป็นผู้หญิงเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับตัวเอง ซึ่งเมื่อถามถึงความต้องการที่จะพัฒนาเสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน คือ ทุกคนมีความต้องการที่จะสร้างความมั่นใจให้กับตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นไปในการใช้ชีวิตร่วมกับสังคม และเพื่อต้องการให้สังคมยอมรับ ไม่รังเกียจ กีดกันเพศวิถีแห่งดอกไม้พลาสติก และเห็นคุณค่าที่มีอยู่ในตนของแต่ละบุคคลตามหลักความเสมอภาคแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ยังมีเพลงลูกทุ่งอีสานอีกมากมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวพันกับเพศที่สามหรือกะเทย เป็นภาพลักษณ์ของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานส่วนใหญ่ถ้าไม่ตลก ขบขัน ถูก ต่ำท้อก็มักจะเป็นคนที่แอบซ่อนตัวตนของความเป็นเพศที่สามเอาไว้ในตัวเอง

เพลงลูกทุ่งอีสานที่พูดถึงเพศที่สามหรือกะเทยจริง ๆ พูดในแง่เชิงบวกยังไม่ค่อยปรากฏ ทั้ง ๆ ที่เพศที่สามหรือกะเทยที่สร้างคุณงามความดีเหมือนเพลง "กะเทยประท้วง" ของปอยฝ้าย มาลัยพรที่เวลามีงานวัดกะเทยจะไปช่วยงาน สร้างความบันเทิงให้กับสังคมอยู่เป็นประจำ ทำให้ภาพลักษณ์ของเพศที่สามหรือกะเทยเป็นที่จดจำในแง่ของการช่วยเหลือสังคมข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้สามารถนำผลการวิจัยนำไปใช้ในการวิจัยศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพศวิถีที่มีความหลากหลายทางเพศ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยบทบาทหน้าที่ของเพศที่สามในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] เอนก นาวิกมูล.คนเพลงและเพลงพื้นบ้านภาคกลาง.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.2531.
- [2] รุ่งสุริยา เมืองเหล่า.ภาพสะท้อนสังคมอีสานซึ่งปรากฏในบทเพลงที่พร คักดี ส่องแสง ขั้วร้อง.ปริญญาานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก ภาษาไทย (เน้นมนุษยศาสตร์).มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.2537.
- [3] กฤตยา อาชวนิจกุล. เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. วารสารประชากรและสังคม.(2554);5(10), 43-66.
- [4] เสกสรร สายสีสอด และคณะ.การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิต (Lifestyles) และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของกลุ่ม LGBTQ+ ในจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.2564;3(1).2-16.
- [5] จิรายุทธ์ สندا.ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและการรับรู้ประชาสัมพันธ์ทางการตลาดที่ส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.(2557).
- [6] นัฐกานต์ เครือชัยแก้ว.การรับรู้ภาพลักษณ์ของตราสินค้าและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.2557.
- [7] นันทชา สำโรง.ทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อภาพลักษณ์ของกะเทยที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์

ศึกษาเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหา
บัณฑิต สาขาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2552.

- [8] พงศธร เจียรศิริและ ปฐมภรณ์ ประพิศพงศ์วานิช.การออกแบบเครื่องประดับที่
เสริมสร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มคนข้ามเพศ (กะเทย). วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ Veridianมหาวิทยาลัยศิลปากร.2562;12(4).535-550.
- [9] พวงเพ็ญ นิกระโทก และ เกษราวัลณ์ นิลวรางกูร.การทารุณกรรมในวัยรุ่นนกะเทย.
วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.2556;31(4). 61-69.

การปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาชำช่วงวิกฤตโควิด-19

Adaption of entrepreneurs during COVID-19 crisis: A case Study of plaza market, Hatyai district, Songkhla Province

สุทธิชัย รักจันทร์^{2*} และ อัครสับ โตะแวยายี^{2*}

Suthichai Rakchan^{2*} and Atthasap Towae-Ayi^{2*}

สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Office of Academic Affairs and Registration and Politics and Government, Faculty of Political Science, Hatyai University, Songkhla Province

Corresponding Author: rakjan_b@hu.ac.th

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 12 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 25 ธันวาคม 2565 ตอรับ: 27 ธันวาคม 2565	<p>การศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาชำช่วงวิกฤตโควิด-19 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลกระทบของสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 และการปรับตัวของผู้ประกอบการตลาดสดปลาชำ พบว่า ผู้ประกอบการในตลาดสดปลาชำได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโควิด-19 ผลกระทบ 2 ด้าน คือด้านผู้ประกอบการตลาดสดจะมีรายได้ที่ลดลงจากเดิมมาก จึงปรับตัวไปใช้เดลิเวอรี่และส่วนภาครัฐก็ยังมีช่วยเหลือยังไม่เต็มที่ จนต้องทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวกับสถานการณ์โควิด-19 เพื่อที่จะดำรงชีวิตในการค้าขายได้ และด้านผู้บริโภค ผลกระทบต่อผู้บริโภคมีพฤติกรรมมารับจ่ายในตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะกลัวติดโรคระบาดโควิด-19 จึงมีการซื้อสินค้าที่ปริมาณมากในครั้งเดียวเพื่อกักตุนอาหาร ลดเวลาออกจากบ้านลงแล้วเน้นมาใช้บริการเดลิเวอรี่มากขึ้น เมื่อมีผู้บริโภคที่มาจ่ายใช้สอยในตลาดสดปลาชำน้อยลง จึงทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ลดลงประเด็นแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการตลาดสดปลาชำในสถานการณ์โควิด-19 ผู้ประกอบการจะต้องเพิ่มช่องทางออนไลน์เดลิเวอรี่ เพื่อลดการแออัดของผู้บริโภคซึ่งนี้มีการป้องกันตัวเองจากโรคเชื้อไวรัสโควิด-19</p>
คำสำคัญ: การปรับตัว วิกฤตโควิด-19 ตลาดสดปลาชำหาดใหญ่	

Article Info	Abstract
<p>Article History: Received: 12 October 2022 Revised: 25 December 2022 Accepted: 27 December 2022</p>	<p>This article is a qualitative research issue of interest to study how operators in the plaza bazaar are affected by COVID-19 and how entrepreneurs adapt to COVID-19 The research on entrepreneurs' adaptation in the square fresh market during the COVID-19 crisis is a qualitative study The purpose is to study the impact of the COVID-19 and the adjustment of the square fresh food market operators. The operators of the square fresh market are affected by COVID-19 The revenue of fresh market operators will be greatly reduced. Therefore, they have adapted to delivery. The government has not received sufficient help. Entrepreneurs must adapt to COVID-19 to live in trade and consumers. Worried about COVID-19, and the impact on consumers' shopping behavior in the changing market, Therefore, a large number of products are purchased at one time to store food. Reduce time away from home. Then focus on delivery services. When consumers consume less in the square fresh food market. Therefore, entrepreneurs reduced their income to adapt to the marketing operators of the Fresh Plaza during COVID-19. Operators must increase online distribution channels to reduce consumer crowding. This is to protect themselves from the impact of COVID-19.</p>
<p>Keywords: Adaption COVID-19 Crisis and Plaza Market Hat Yai District</p>	

1. บทนำ

หาดใหญ่ถือเป็นเมืองเศรษฐกิจ ซึ่งมีศูนย์กลางทางการค้าการลงทุน การคมนาคมขนส่ง การศึกษาและการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและเป็นโอกาสที่ดีของเทศบาลนครหาดใหญ่ที่จะร่วมกับทุกภาคส่วน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น สามารถตั้งรับต่อสถานการณ์ทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤต รวมทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะช่วยยกระดับ และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับระบบเศรษฐกิจของหาดใหญ่ ทั้งนี้ตลาดสดปลาซา ภายใต้การควบคุมและดูแลของเทศบาลนครหาดใหญ่ ตลาดสดปลาซาเป็นตลาดขายของฝากและของที่ระลึกขนาดใหญ่ มีสินค้าให้เลือกซื้อเลือกหาแทบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า รองเท้า ขนมขบเคี้ยว เครื่องสำอาง เครื่องใช้ไฟฟ้า ของเด็กเล่น แวนตา ตลอดจนเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องนุ่งห่ม นับว่าตลาดสดปลาซาคือแหล่งรวมของธุรกิจการค้าปลีกหาดใหญ่ที่สำคัญ แหล่งจำหน่ายวัตถุดิบสำหรับทำอาหารในพื้นที่หาดใหญ่ เป็นต้น

ปัจจุบันมีการระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันเกิดจากไวรัสโคโรนา กลุ่มอาการทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง ไวรัสสามารถแพร่ระบาดได้ระหว่างบุคคล ในช่วงที่มีการสัมผัสใกล้ชิดเป็นหลักแล้วผ่านละอองเสมหะขนาดเล็กที่เกิดจากการไอ จามหรือการสนทนา แม้ละอองเสมหะเหล่านี้ บุคคลอาจติดเชื้อได้จากการสัมผัสพื้นผิวที่ปนเปื้อนแล้วนำมาแตะตา จมูกหรือปากของตน ทำให้ประชาชนในประเทศไทยได้รับผลกระทบหลังจากเชื้อมีการลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของประเทศ เมื่อพิจารณาในพื้นที่จังหวัดสงขลาเมื่อปี พ.ศ.2564 จากสถานการณ์แพร่ระบาดในรอบใหม่ ในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2564 พบว่ามีผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อโควิด-19 มีทั้งสิ้น 64 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุจำนวน 52 ราย พร้อมกันนั้น นโยบายของจังหวัดสงขลา มีการกำหนดมาตรการที่สำคัญในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประชาชนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ห้ามออกนอกเคสสถานในช่วงเวลา 21.00-04.00 น. เลี่ยง จำกัดหรืองดเว้นภารกิจที่ต้องเดินทางออกนอกเคสสถานหรือที่พำนักโดยไม่จำเป็น สำหรับกรณีที่สามารถทำได้ กำหนดให้ทำงานจากที่บ้าน 100% ทั้งรัฐและเอกชน จำกัดจำนวนผู้โดยสารขนส่งสาธารณะ การห้ามรวมกลุ่มกิจกรรมเกิน 5 คน ตลอดจนมาตรการเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงานก่อสร้าง กลุ่มแรงงาน สถานประกอบกิจการหรือโรงงาน และเมื่อพิจารณาภาพรวมของเศรษฐกิจสงขลา ในช่วงไตรมาสที่ 2 ปี 2564 พบว่าภาวะเศรษฐกิจหดตัวร้อยละ 34.8 โดยดัชนีผลผลิตภาคบริการลดลงร้อยละ 75.2 [3] จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ทำให้นักท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาและผู้ที่มาทำการค้าและธุรกิจได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากการเดินทางภายในประเทศ ผลกระทบจากการประกาศ พระกำหนดบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมาตรการควบคุมการระบาดที่กล่าวมา ทำให้จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดสงขลา มีจำนวนลดลงมาก

ส่งผลกระทบต่อรายได้โดยรวมของจังหวัดสงขลา และการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อตลาดสดปลาช่อย่างรุนแรงทั้งเพิ่มความยากลำบากต่อผู้ประกอบการค้าขาย

องค์กรปกครองท้องถิ่นเทศบาลนครหาดใหญ่มีหน้าที่เกี่ยวกับตลาดสดปลาช่เป็นหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับตลาด ดังนี้

1. จัดสร้างระบบสาธารณูปโภคเกี่ยวกับตลาด
2. จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับตลาด เช่น การโปรโมทตลาด การจัดนิทรรศการ
3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การตรวจสอบพื้นที่ของผู้ประกอบการ
4. เพื่อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ และผู้บริโภค
5. การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจารีตประเพณีและวัฒนธรรม

ท้องถิ่น

จากการแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 ทำให้ตลาดสดปลาช่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวด้านการบริการค้าขายให้กับลูกค้า เพื่อความอยู่รอดของอาชีพ และเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และการปรับตัวของผู้ประกอบการตลาดสดปลาช่

3. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ศึกษาผลกระทบจากโรคโควิด-19 ในด้านผลกระทบจากการจำหน่ายสินค้าและการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาช่หาดใหญ่ด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดจำหน่าย ด้านการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้ประกอบการพ่อค้าแม่ค้า และผู้บริโภคในตลาดสดปลาช่ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้เลือกโดยคัดเลือกจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ประกอบด้วย

1. บุคคลที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้า จำนวน 7 คน
2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสดปลาช่และผู้บริโภค ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสดปลาช่ จำนวน 1 คน ประชาชนผู้บริโภค จำนวน 5 คน

ขอบเขตทางด้านเวลา ใช้ระยะเวลา 4 เดือน (16 สัปดาห์) เดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นเวลาที่นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา เพื่อทำวิจัยและเก็บข้อมูลซึ่งเป็นระยะเวลาการแพร่ระบาดของโควิด-19

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางแบบสอบถาม (Questionnaires) จากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาการปรับตัวของการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาในช่วงวิกฤตโควิด-19 ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการระบุนการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) เพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในตลาดสดปลาของเทศบาลนครหาดใหญ่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือกลุ่มผู้ประกอบการพ่อค้าแม่ค้า และผู้บริโภคในตลาดสดปลาของเทศบาลนครหาดใหญ่

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาการปรับตัวของการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในตลาดสดปลาของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลเพื่อจะนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการ คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบ เช่น ผู้ประกอบการพ่อค้าแม่ค้า และผู้บริโภค หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบทางด้านอุปโภค บริโภคในตลาดสดปลาของเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้ควบคุมดูแลตลาด
2. ผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้า และผู้บริโภค

การดำเนินการศึกษา

ทบทวนงานวิจัยและข้อมูลด้านการปรับตัวของการปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดสดปลาในช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในตลาดสดปลาของเทศบาลนครหาดใหญ่ จากหน่วยงานในประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น กองสาธารณสุข และเทศพาณิชย์ของสำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการผลงานวิจัยและ

ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารทางวิชาการประเภทต่างๆ ภายในสำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่และเอกสารทางวิชาการจากเว็บไซต์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อมูลทางวิชาการ โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. องค์กรปกครองท้องถิ่นเทศบาลนครหาดใหญ่มีหน้าที่เกี่ยวกับตลาดปลาซา
2. องค์กรปกครองท้องถิ่นเทศบาลนครหาดใหญ่กับการจัดการตลาดปลาซา
3. องค์กรปกครองท้องถิ่นเทศบาลนครหาดใหญ่กับเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงวิกฤตโควิด-19
4. ตลาดปลาซาได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19
5. การปรับตัวของผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้า และการปรับตัวของตลาดปลาซา
6. ปัญหาของการจัดการตลาดปลาซาในพื้นที่ควบคุมดูแลของเทศบาลนครหาดใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้สำหรับระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) ด้วยกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในครั้งนี้ประกอบด้วย

1) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการของสำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่ ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้อาจมาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้ อย่างบูรณาการในทางวิชาการโดยเบื้องต้นก่อนเพื่อเป็นแนวทางประการสำคัญในการนำไปสู่การสร้างเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางแบบสอบถาม (Questionnaires) และลงพื้นที่สอบถามจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกออกได้ดังนี้ บุคคลที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้า จำนวน 7 คน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสดปลาซา และประชาชนผู้บริโภค ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตลาดสดปลาซา จำนวน 2 คน ผู้บริโภค จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 รูปแบบ ได้แก่

1) กระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ

2) กระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางแบบสอบถาม (Questionnaires) และลงพื้นที่สัมภาษณ์ (Interview) จากบุคคลที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaires) และลงพื้นที่สอบถามจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์เพื่อจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ รวมทั้งในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำโดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วยเพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาข้อค้นพบสำคัญที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะของการปรับตัวของของผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้าตลาดปลาซาช่วงวิกฤตโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในวิกฤตโควิด-19

วัตถุประสงค์การวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อศึกษาตลาดปลาซาที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19	วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อมูลที่ค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วรรณกรรม อินเทอร์เน็ต แบบสอบถาม (Questionnaires) และจากการสัมภาษณ์ (Interview) จากปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตโควิด-19 ของผู้ประกอบการ พ่อค้าแม่ค้า หรือบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องในตลาดปลาซา
เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบในตลาดปลาซา	

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลกระทบของตลาดสดปลาซา

ผลกระทบต่อผู้ประกอบการในสถานการณ์โควิด-19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการได้ผลกระทบคือผู้บริโภคลดลง ลูกค้าไม่ออกจากบ้าน เพราะกลัวการแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่วนด้านการให้ความช่วยเหลือจากการบริการของภาครัฐยังไม่มี มาตรการทางภาครัฐจะมีแค่вітุดุณภูมิ ก่อนเข้าตลาดสดปลาซาพร้อมกับทางผู้ประกอบการก็ต้องมีมาตรการเป็นของตนเอง และมาตรการทางภาครัฐก็ไม่ได้เสมอต้นเสมอปลาย เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐและภาคเอกชนก็ไม่ได้มีมาตรการตรวจราที่เข้มงวด ส่วนในด้านความช่วยเหลือจากการบริการของภาคเอกชนก็จะมีเดลิเวอรี่ในรูปแบบของฟู้ด

แพนด้าหรือแก็บฟู้ด เมื่อผู้ประกอบการต้องหันไปใช้เดลิเวอรี่มากขึ้น ทำให้ภาคเอกชนที่ดูแลอยู่ถือโอกาสใช้ในช่วงวิกฤตนี้ ถือโอกาสเพิ่มราคาเปอร์เซ็นต์อาหารมากขึ้นจากผู้ประกอบการที่ใช้บริการอยู่ และกำไรที่ได้จมนลดลงตามไปด้วย ซึ่งรายได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รายได้ลดลงถึง 50% ครั้งต่อครั้ง เนื่องจากผู้บริโภคลดน้อยลง สรุป คือ ภาครัฐไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือผู้ประกอบการมากกว่าเท่าที่ควร ที่ผู้ประกอบการอยู่ได้ส่วนมากมาจากภาคเอกชนที่ถือโอกาสในการทำกำไรในช่วงวิกฤตนี้ แต่ก็คือถือว่าช่วยผู้ประกอบการไม่ได้มาก ซึ่งผู้ประกอบการต้องอยู่ได้ด้วยตัวเอง ดังนี้

“จากวิกฤตการระบาดของโควิดการค้าขายบางวันก็ขายได้ บางวันก็ขายไม่ได้ไม่มีลูกค้า บางร้านขาดทุน เวียนเงินไม่ทันรายจ่ายเพิ่มมากขึ้น บางร้านก็ต้องปิดร้านไป แล้วหันไปทำอาชีพอื่นเพื่อประกอบครอบครัวตัวเองให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ต่อไป” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 5 มีนาคม 2565)

“จากการแพร่ระบาดของโควิดทำให้ร้านอาหารไม่มีลูกค้า ลูกค้าไม่กล้าออกมาทานที่ร้าน ทางร้านก็ต้องหันมาพึ่งใช้เดลิเวอรี่ ทางร้านต้องมีการปรับตัวในการส่งอาหารทางออนไลน์ หรือใช้บริการเดลิเวอรี่มากกว่าปกติที่จะลงพื้นที่มาเอง ทำให้คนในพื้นที่จะใช้บริการเดลิเวอรี่มากกว่าคนต่างถิ่น และราคาของเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 6 มีนาคม 2565)

“จากวิกฤตโควิดพ่อค้าแม่ค้าต้องช่วยเหลือกันเอง ต้องประคับประคองร้านให้อยู่รอดได้ ใช้จ่ายลดน้อยลง ถ้ามีลูกน้องจำนวนเยอะก็ต้องเฉลี่ยรายรับรายจ่ายให้พออยู่กันได้” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 10 มีนาคม 2565)

“การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้อยู่ลำบาก ในช่วงสถานการณ์โควิดแรกๆ มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแล ด้านคัดกรองก่อนเข้าตลาดสดปลาซ่า ลงพื้นที่ตรวจ Antigen Test Kit (ATK) เชิงรุกให้กับพ่อค้าแม่ค้าเพื่อให้สามารถเปิดร้านได้ตามปกติ ซึ่งทางเทศบาลจะเข้าดูแลแค่ช่วงแรก ๆ ของสถานการณ์โควิด จะเป็นการฉีดวัคซีนกับสวอปแค่นั้น แต่พอมาช่วงหลังๆ ไม่มีหน่วยงานไหนเข้ามาดูแล” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 11 มีนาคม 2565)

ผลกระทบต่อประชาชน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ประชาชนได้ผลกระทบคือ จับจ่ายใช้สอยในตลาดสดลดลง ประชาชนไม่ออกจากบ้านเพราะกลัวการแพร่ระบาด ทำให้การออกจับจ่ายตลาดน้อยลงไม่บ่อยอย่างแต่ก่อน และส่งผลให้พฤติกรรมในการไปจับจ่ายตลาดของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิมคือ รีบใช้จ่ายในตลาดอย่างรวดเร็ว ประชาชนต้องการมาใช้บริการเดลิเวอรี่ทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น และค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ต่างๆในส่วนของการป้องกันโรคระบาดเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ยารักษาโรคและประกันสุขภาพ สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายเท่าเดิมแต่รายรับลดลง ทำให้ไม่มีกำลังในการซื้อเพิ่มขึ้น อีกทั้งต้องปรับเปลี่ยนเวลาในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงไม่สามารถประกอบอาชีพได้โดยปกติ ทำให้รายได้ลดลงตามไปด้วย

“อยู่อย่างลำบาก ต้องหลีกเลี่ยงจากโควิดตลอดเวลา จะเป็นโควิดเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ การหางานทำก็ยาก ของใช้ของกินก็แพงขึ้น รายรับก็ลดลง ต้องเลือกซื้อของที่จำเป็นเท่านั้น” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 14 มีนาคม 2565)

“ตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด การใช้ชีวิตประจำวันก็ต้องเปลี่ยนไป รวมถึงการไปจับจ่ายตลาดก็เลือกที่จะไม่ค่อยออกไป ส่วนมากจะออกแค่อาทิตย์ละครั้ง และเลือกซื้อของที่จำเป็นจริงๆ” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 16 มีนาคม 2565)

“ช่วงวิกฤตโควิดครั้งนี้มีผลกระทบในการซื้อของจะต้องมีการวางแผนการซื้อก่อน จัดลำดับการซื้อว่าต้องซื้ออะไรบ้าง เน้นการซื้อของในรอบเดียว และลดจำนวนในการออกไปซื้อสินค้าต่างๆ เพื่อลดระยะเวลาที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้า” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 26 มีนาคม 2565)

“ในสถานการณ์โควิดที่รุนแรงทำให้มีมาตรการจากรัฐบาลที่เข้มงวด เช่น การล็อกดาวน์ ปิดเมืองในการข้ามจังหวัด ทำให้ลำบากต่อการไปไหนมาไหน ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิต เพราะมีเวลาจำกัดในการออกจากบ้าน อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายแพงขึ้น ยิ่งซื้อทางออนไลน์ก็ยิ่งแพงขึ้นจากค่าขนส่ง” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 27 มีนาคม 2565)

5.2 แนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการตลาดสดปลาช้ำในสถานการณ์โควิด-19

จากการสัมภาษณ์และจากการวิเคราะห์จากผู้วิจัยพบว่า ผู้ประกอบการได้รับโครงการช่วยเหลือสวัสดิการจากรัฐ คือโครงการคนละครึ่ง แต่ก็มีส่วนที่ได้ใช้ ซึ่งช่วยในการเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการได้มากกว่าเดิม แต่อย่างไรก็ดีรายได้ที่ลดลงถึงกึ่งหนึ่งของผู้ประกอบการ โครงการสวัสดิการรัฐก็ไม่ได้ครอบคลุมถึงความเดือดร้อน

ประกอบกับผู้วิจัยได้สำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณเบื้องต้น เพื่อชี้ชัดถึงสภาพผลกระทบต่อตลาดสดปลาช้ำช่วงโควิด-19 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผลประทบและการปรับตัวตลาดสดปลาช้ำ โดยการเก็บข้อมูลจาก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการตลาดสดปลาช้ำ กลุ่มประชาชนที่เป็นผู้บริโภค และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ด้านปัญหาการลดของรายได้ในช่วงโควิด-19 ในระดับมาก

ด้านจำนวนผู้บริโภคลดน้อยลง ในระดับมาก

ด้านการกำหนดมาตรการควบคุมในสถานการณ์โควิด-19 ในระดับปานกลาง

ด้านหน่วยงานภาครัฐและเอกชนช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการ ในระดับน้อย

นอกจากยังมีข้อเสนอแนะในการเป็นมาตรา กล่าวคือ ประการแรก ต้องการให้เทศบาลเข้ามาช่วยเหลือผู้ประกอบการ ประการที่สอง ต้องการให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพิ่มมาตรการให้ความเข้มงวดกว่านี้ ไม่ปล่อยปละละเลยเหมือนที่เป็นอยู่ และประการที่สามต้องการให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยคัดกรองตลาดอย่างสม่ำเสมอ เพราะจะทำให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคมั่นใจในการเดินตลาดมากขึ้น

7. สรุปผลการวิจัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทั่วไป ทำให้ผู้คนวิตกกังวลจากเกิดการปิดเมือง ปิดประเทศ หลายธุรกิจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อภาคเศรษฐกิจยิ่งเห็นได้ชัดว่ารายได้ลดลง ในตลาดสดปลาช่าก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน การศึกษาการปรับตัวของตลาดสดปลาช่าช่วงวิกฤตโควิด-19 จึงเป็นการศึกษาที่พยายามรับทราบถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบและการปรับตัวตลอดจนแนวทางข้อเสนอ

ประเด็นผลกระทบของตลาดสดปลาช่า การมองในภาพที่เป็นผลกระทบทั้งสองฝากฝั่งก็คือ ผู้ประกอบการตลาดสดและประชาชนผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้ประกอบการจะมีรายได้ที่ลดลงจากเดิมมาก จึงต้องหันไปใช้เดลิเวอรี่และส่วนภาครัฐก็ยังมีช่วยเหลือยังไม่เต็มที่ จนต้องทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวกับสถานการณ์โควิด-19 เอง เพื่อที่จะดำรงชีวิตในการค้าขายได้ ในส่วนผลกระทบที่ประชาชนได้รับนั้น มีการจับจ่ายในตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะกลัวโรคระบาดโควิด-19 จึงต้องมีการซื้อของทีละชิ้นๆ ในครั้งเดียว เพื่อกักตุนอาหาร ทำให้ลดเวลาออกจากบ้านลดลง เน้นมาใช้บริการเดลิเวอรี่มากขึ้น

ประเด็นแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการตลาดสดปลาช่าในสถานการณ์โควิด-19 จากวิกฤติการแพร่ระบาดทำให้มีผู้บริโภคที่มาจับจ่ายใช้สอยในตลาดสดปลาช่าน้อยลง จึงทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ลดลง ผู้ประกอบการจะต้องเพิ่มช่องทางออนไลน์ เดลิเวอรี่ เพื่อลดการแออัดของผู้บริโภค ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องมีการป้องกันตัวเองจากโรคเชื้อไวรัสโคโรนา-19 รู้จักการใช้ชีวิตในช่วงวิกฤตให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด

8. การอภิปรายผล

ผู้ประกอบการได้รับผลกระทบในแง่รายได้ลดลง เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ตลาดสดปลาช่าก็เช่นเขาผู้ประกอบการในตลาดสดปลาช่าจำเป็นต้องปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่าย การปรับปรุงคุณภาพของสินค้า และสถานการณ์โควิด-19 สอดคล้องการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อความอยู่รอด ต้องมีการปรับตัวเสมอให้เข้ากับบริบทและสภาพแวดล้อมสังคมหลายๆ มิติด้วยกัน อาทิ การจัดหาสินค้า คุณภาพสินค้า การตลาด การจัด ช่องทางจำหน่าย [6] การปรับตัว (Resilience) ของตลาดสดจะเป็นไปแนวทางของการปรับตัวทางธุรกิจอื่นทิศทางเดียวกันกับโรงแรมและอื่น กล่าวคือต้องลดรายจ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป เพราะไม่ได้รับกำไรเช่นเดิม การระบาดของโควิด-19 ส่งผลต่อความกังวลใจของธุรกิจในเรื่องการแพร่ระบาดและสุขภาพ รวมถึงด้านธุรกิจโดยผู้ประกอบการส่วนมากกังวลเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของชีวิตพนักงานที่จะส่งผลกระทบต่อครอบครัวของพวกเขา การให้บริการแก่ลูกค้า และภาพลักษณ์ความเชื่อมั่นของลูกค้าต่อเรื่องความสะอาดและความปลอดภัย [5] ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการปรับตัวที่เข้ากับ new normal ผู้ประกอบการใช้บริการผูกกับการให้บริการส่งถึงบ้านหรือเดลิเวอรี่ผ่านแอปพลิเคชันผู้ให้บริการอย่าง Grab, Line Man, Food Panda

เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางแรกที่เกือบทุกร้านเลือกใช้ เพราะเป็นวิธีที่ตอบโจทย์พฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนในยุคโควิด-19 [1] ผู้วิจัยคิดว่าเป็นแนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้น แต่ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุดเท่าใดนักเพียงแต่ช่วยให้รายได้เพิ่มขึ้นเพื่อความอยู่รอดในช่วงวิกฤตโควิด-19 เท่านั้น นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประกอบการในตลาดสดปลาช้ำที่มีการจับจ่ายสินค้าลดลง ด้วยเหตุธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจโรงแรม ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ด้วย ซึ่งกลุ่มธุรกิจนี้เป็นผู้บริโภคหลักของตลาดสดปลาช้ำ ทำให้มองว่าภาพรวมของธุรกิจและตลาดสดต่างเชื่อมโยงและได้รับผลกระทบต่อเนื่องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อเสนอแนะ ควรทำการศึกษาบทเรียนที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวของผู้ประกอบการในพื้นที่ตลาดสดปลาช้ำอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และควรทำการศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบการช่วงก่อนการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ในพื้นที่ตลาดสดปลาช้ำ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและทำการศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาในอนาคตของตลาดสดปลาช้ำ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). New Normal ของธุรกิจร้านอาหารในยุคโควิด 19. ออนไลน์.
https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_EatGuide.aspx
- [2] อธิวิทย์ เจริญฤทธิ์และ นฤกร ไชยสุขทักษิณ หลักสูตรสวัสดิการสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
http://www2.huso.tsu.ac.th/ncom/csd/csd_full_comment/2020-2224-274718-2021-1425-334637.pdf
- [3] มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก, ความรู้ทั่วไป.<https://www.gj.mahidol.ac.th/main/knowledge-2/covid19is/>
- [4] ศุภนิธย์ วัฒนธาดา 2518.
http://www.lib.kps.ku.ac.th/SpecialProject/General_Science/2544/Bs/ChuankwanPe/chapter2.pdf
- [5] เสาวณี จันทะพงษ์. (2564). ผลกระทบและการปรับตัว (Resilience)ของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารช่วงโควิด-19:วิเคราะห์จากหลักคิด Outside-In. ธนาคารแห่งประเทศไทย(ออนไลน์).
https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_26Oct2021.aspx
- [6] McKee, D. O., Varadarajan. (1989). Strategic adaptability and firm performance: a market-contingent perspective. *Journal of Marketing*, 53 (3), 21-35.

การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
The development of participative risk management model in
Sisaket Rajabhat University

มานะศักดิ์ หงส์คำชัย^{1*}

Manasak Hongkhamchai^{1*}

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author: M_Hongkhamchai@gmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
<p>ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 20 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 15 พฤศจิกายน 2565 ตอบรับ: 2 ธันวาคม 2565</p>	<p>การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ให้สัมภาษณ์และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบงานด้านบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 12 คน และผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ตรวจสอบ ประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ผู้มีประสบการณ์ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา และ นักตรวจสอบภายใน กลุ่มที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบงานด้านบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 27 คน การวิเคราะห์ผลข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลบุคคลโดยใช้สถิติค่าความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้นโดยคำนวณสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่ามีองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารความเสี่ยง จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยง 4) การนำรูปแบบไปใช้ 5) การประเมินผล และ 6)</p>

เงื่อนไขความสำเร็จ 2. ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ทั้ง 6 องค์กรประกอบ มีผลการประเมินโดยภาพรวม ด้านความเหมาะสม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับดี และ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละด้าน พบว่า 1) ความเหมาะสม องค์กรประกอบหลักการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ความเป็นไปได้ องค์กรประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ 3) ความเป็นประโยชน์ องค์กรประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

Article Info	Abstract
<p>Article History:</p> <p>Received: 20 October 2022</p> <p>Revised: 15 November 2022</p> <p>Accepted: 2 December 2022</p>	<p>The purposes of the research on the development of the risk management model of Sisaket Rajabhat University were to create and assess the risk management model of Sisaket Rajabhat University. The participants in this research were divided into two groups. Group one consisted of 12 participants of executives, lecturers, and staff members in charge of risk management of Sisaket Rajabhat University responding to the interview and recommending the development of the risk management model. In addition, these participants included the external experts in charge of auditing, assessing, and giving recommendations on the development of the risk management model of Sisaket Rajabhat University who were chief executives with experience in educational assessment and quality internal auditors. Group two consisted of 27 participants of executives, lecturers, and staff members in charge of risk management of Sisaket Rajabhat University responding to the risk management model assessment form. The data analysis was derived from the statistical methodology using the SPSS package. The individual data were analyzed using frequency and percentage statistics. The efficiency of the developed risk management model was analyzed by calculating the mean and standard deviation. The results revealed as follows: 1. The result of creating the risk management model of Sisaket Rajabhat University presented the six components of the risk management model: 1) principle, 2) objective, 3) risk management procedure, 4) model implementation, 5) assessment, and 6) condition to success. 2. The quality assessment result of the risk management model of Sisaket Rajabhat University was found that the overall result of all six components on the appropriateness aspect was at a good level followed by the probability aspect at a good level, and the utility at a good level. Considering each aspect of the assessment items, it was found that: 1) the appropriateness</p>
<p>Keywords:</p> <p>Model Development Management</p>	

of the main component presented the highest mean, 2) the probability of the objective component showed the highest mean, and 3) the utility of the objective component revealed the highest mean. mind can be repeated with insults, must always be scolded, and seen as a clown. In addition to that, the literature of Isaan songs with content about the third gender or bisexuality often raises the issue. Heartbreak because of being dumped or deceived by men. But a third sex or bisexual can also be fun. It brings a lot of benefits to society.

1. บทนำ

การบริหารความเสี่ยง เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) และเป็นกระบวนการที่สำคัญในการชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่องค์การต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าประสงค์และประเด็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางไว้ การบริหารความเสี่ยงที่ดี บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ รวมทั้งร่วมกันวางแผนป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจ เพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กรได้ [1]

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจสำคัญในการผลิตกำลังพลให้ตอบโจทย์การพัฒนาสังคม และประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำระบบการบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร นอกเหนือจากนั้นเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 79 ได้กำหนดให้ “หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง โดยถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2562” [2] และเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์กรประกอบที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามพันธกิจของสถาบันและให้ระดับความเสี่ยงลดลงจากเดิม อย่างน้อย 1 เรื่อง [3]

จากการดำเนินการด้านบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า มหาวิทยาลัยยังขาดการเชื่อมโยงกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกระบวนการบริหารความเสี่ยงไม่ตอบโจทย์เจตนารมณ์ของผู้บริหาร ขาดรูปแบบในการดำเนินงานที่มีความชัดเจนที่สามารถใช้ร่วมกันได้ กระบวนการบริหารความเสี่ยงจึงมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนไม่เป็นที่เข้าใจในทิศทางเดียวกันไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด และ ขาดการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่นำไปสู่การเชื่อมโยงสู่การป้องกันหรือลดระดับความเสี่ยงได้อย่างแท้จริง ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในการประชุมครั้งที่ 6/2564 ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าวิจัย หาจุดร่วมของปัญหา และพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่เหมาะสมตามบริบทและสอดคล้องกับข้อจำกัดที่ผ่านมา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้จริง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- 2.2 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ

และการบริหารความเสี่ยง เช่น ความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ ประเภทของรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ การบริหารความเสี่ยง สภาพทั่วไปของการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ความหมายของความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง ประเภทความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยง/ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาออกแบบ และสร้างเครื่องมือในการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง

1. ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยง โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาทบทวนเอกสาร ตำรา วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง เพื่อสำรวจปัญหา ความต้อง และแนวทางการบริหารความเสี่ยงเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อนำปัญหาและความต้องการจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากำหนดเป็นเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ปัญหาที่พบในกระบวนการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานในปัจจุบัน (ด้านโครงสร้างและนโยบาย ด้านการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านประสิทธิภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ด้านความยุ่งยากในขั้นตอนการปฏิบัติงาน)

1.2 แนวทางการพัฒนา/ข้อเสนอแนะ/ความต้องการในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

2. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารความเสี่ยง ระดับคณะ สำนัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน ประกอบด้วย อธิการบดีหรือรองอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายงานด้านบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารและบุคลากรจากทุกคณะ/สำนัก/สถาบัน ผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารความเสี่ยงระดับสถาบัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล :

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงและสังเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้วิจัยได้ (ยกร่าง) รูปแบบการบริหารความเสี่ยง โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาทบทวนเอกสาร ตำรา วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง และนำข้อมูลจากการสังเคราะห์ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง มาสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยง โดยมีขั้นตอนประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยง 4) การนำรูปแบบไปใช้ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ที่เป็นไปตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) ที่ครอบคลุมความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อ หรือสร้างความเสียหาย ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน หรือก่อนให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

2. สังเคราะห์รูปแบบการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่ (ยกร่าง) ขึ้น มาสังเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญจากภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน ประกอบด้วย หน่วยตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน และผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยง

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือชุดที่ 2 แบบประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากขั้นตอนที่ 3 มาให้หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยประเมิน 3 มิติ ประกอบด้วย มิติที่ 1 ด้านความเหมาะสม มิติที่ 2 ด้านความเป็นไปได้ และมิติที่ 3 ด้านความเป็นประโยชน์ ประเมินรูปแบบดังกล่าวมี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของประกรที่ศึกษา ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยง ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 26 คน ประกอบด้วย อธิการบดีหรือรองอธิการบดีที่ได้รับมอบหมายงานด้านการบริหารความเสี่ยงผู้บริหารจากคณะ/สำนัก/สถาบัน อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหารความเสี่ยง

การวิเคราะห์ผลข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารความเสี่ยง จากผู้รับผิดชอบงานด้านการบริหารความเสี่ยง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ข้อมูลบุคคลโดยใช้

สถิติค่าความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ประสิทธิภาพหลังจากจากการนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้นไปใช้โดยคำนวณสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ 4.00 (ระดับดี) รายบุคคล มาคำนวณหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพการใช้เครื่องมือพัฒนาขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการดำเนินงานด้านการบริหารความจริงได้

4. สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เป็นเครื่องมือการบริหารงานที่จะช่วยให้ผู้บริหารเกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆต่อองค์กร เปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับองค์กร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่มีความเหมาะสมตามบริบทขององค์กร เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กร ช่วยลดขั้นตอนการดำเนินงาน ไม่ซับซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยง

1.2 วัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงและความเสี่ยงด้านต่างๆ ที่น่าจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์การดำเนินงานและเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ แล้วพิจารณาหาแนวทางในการป้องกัน และจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 2) เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ลดมูลเหตุของโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และลดขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้ และ 3) เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายภารกิจหลักตามกฎหมายเป้าประสงค์ และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี

1.3 กระบวนการบริหารความเสี่ยง ประกอบไปด้วยการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) ขั้นตอนที่ 3 การระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ขั้นตอนที่ 5 การทำแผน

บริหารความเสี่ยง (Risk Management Plan) และ ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล (Monitoring Evaluating)

1.4 การนำรูปแบบไปใช้ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การชี้แจงรายละเอียดของรูปแบบ 2) ศึกษาเอกสารการใช้งาน 3) นำรูปแบบไปปรับใช้ตามบริบท และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง

1.5 การประเมินผล การประเมินผลโดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยใช้เกณฑ์การประเมินโอกาส และผลกระทบของ ความเสี่ยง

1.6 เงื่อนไขความสำเร็จ ในการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญมี 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านบริหารความเสี่ยง 2) มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยง 3) การให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมของ บุคลากรทุกฝ่าย และทุกระดับ

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 : ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัย ราชภัฏศรีสะเกษ

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้			ระดับความเป็น ประโยชน์		
	\bar{X}	S.D	ความหมาย	\bar{X}	S.D	ความหมาย	\bar{X}	S.D	ความหมาย
1. หลักการ	4.50	0.66	ดี	4.25	0.61	ดี	4.46	0.66	ดี
2. วัตถุประสงค์	4.38	0.66	ดี	4.33	0.62	ดี	4.54	0.65	ดี
3. กระบวนการ บริหาร ความ เสี่ยง	4.38	0.63	ดี	4.29	0.62	ดี	4.49	0.66	ดี
4. การนำ รูปแบบไปใช้	4.33	0.63	ดี	4.20	0.60	ดี	4.45	0.66	ดี
5. การ ประเมินผล	4.33	0.64	ดี	4.25	0.53	ดี	4.38	0.65	ดี
6. เงื่อนไข ความสำเร็จ	4.25	0.67	ดี	4.15	0.63	ดี	4.32	0.71	ดี
เฉลี่ยรวม	4.36	0.65	ดี	4.25	0.60	ดี	4.44	0.67	ดี

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี แบ่งเป็น 3 ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.65) 2) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.60) และ 3) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.67) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละด้าน พบว่า 1) ความเหมาะสม องค์ประกอบหลักการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ความเป็นไปได้ องค์ประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ 3) ความเป็นประโยชน์ องค์ประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

5. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยง 4) การนำรูปแบบไปใช้ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ Brown and Moberg Bush (1980) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมากแนวคิดเชิงระบบ (Systems approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency approach) ซึ่ง Brown และ Moberg ได้กล่าวว่ารูปแบบส่วนใหญ่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไประดับสังคม และระดับภารกิจ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบภายในองค์การทั้งด้านการรับรู้และกระบวนการบริหาร 2) เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยเทคโนโลยีมีลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น เครื่องมือเครื่องจักร และเป็นนามธรรม เช่น ความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต ซึ่งการเรียนการสอนถือว่าเป็นเทคโนโลยี องค์การด้วย 3) โครงสร้าง (Structure) หมายถึง รูปแบบหรือแบบแผนที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ภายในองค์การอันก่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติภารกิจในองค์การ ทำให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making) เป็นเทคนิคการบริหารจัดการ หรือวิธีที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้ข้อกำหนดของระบบทั้ง 4 มีระบบทำงานร่วมกัน ระบบย่อยของระบบใหญ่ ระบบใหญ่สุดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน^{4,5} สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ [5] ที่ว่ารูปแบบ ต้องประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นการกำหนดว่าจะสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อวัตถุประสงค์ในงานด้านใด โดยทั่วไป

มักจะพัฒนารูปแบบขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลงานที่ดีขึ้นตามภารกิจขององค์กร 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ ผู้สร้างและพัฒนารูปแบบต้องกำหนดรูปแบบสร้างขึ้นจากฐานคิดของทฤษฎีและหลักการใดบ้าง 3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ สำหรับใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์การ การตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานที่จำเป็นพร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันของกลไกเหล่านั้นเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ เป็นการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมและอื่นๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ เป็นการกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบว่าเป็นไปตามระบบงานที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่สร้างไว้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่เพียงใด ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์และตอบสนองการดำเนินงาน มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง 6) คำอธิบายประกอบรูปแบบ เป็นการอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อสื่อความเข้าใจตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้ 7) การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากรูปแบบมีข้อจำกัดของรูปแบบเอง ดังนั้น การสร้างและพัฒนารูปแบบควรได้ระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อควรระวังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ๘ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ [4] ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ กล่าวคือ 1) องค์ประกอบพื้นฐาน ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลักการการมีส่วนร่วม และการกำหนด

แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ 2) องค์ประกอบโครงสร้าง 3) องค์ประกอบกระบวนการดำเนินงาน และ 4) องค์ประกอบด้านการสนับสนุนสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ [6] ได้สรุปไว้ว่ารูปแบบประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างและสาระสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ฐานะของสถานศึกษา และ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนกลาง 2) บทบาทคณะกรรมการ สถานศึกษาและผู้อำนวยการ 3) การกระจายอำนาจภารกิจจัดการศึกษา 4) หน่วยงาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และส่งเสริมสนับสนุนภารกิจของโรงเรียน 5) มาตรฐานและการประกันคุณภาพผู้เรียน ส่วนที่ 3 การนำสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การนำไปสู่การปฏิบัติ 2) เงื่อนไขความสำเร็จในส่วนการบริหารขององค์การ ๘ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ [7] ได้นำแนวคิดเชิงระบบมาศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันและสรุปไว้ว่า มีองค์ประกอบ คือ มีส่วนปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และองค์ประกอบเสริมโดยมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ 1)

วัตถุประสงค์โรงเรียนในฝัน 2) หลักการบริหารจัดการ 3) ระบบโครงสร้างการบริหาร 4) กลยุทธ์การดำเนินงาน และ 5) ภาพความสำเร็จ มีองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ องค์ประกอบเสริม 2 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา โดยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันมีคุณลักษณะทั้งด้านความมีประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในฝัน และโรงเรียนทั่วไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ [8] ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบที่คล้ายกันไว้ว่า ควร มีองค์ประกอบหลัก คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) แนวการประเมินรูปแบบ โดยมี คำอธิบายศัพท์เฉพาะประกอบรูปแบบพร้อมมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ โดยนำสาระขององค์ประกอบบรรจุไว้อย่างสมบูรณ์เอื้อประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษา และนำรูปแบบไปใช้

ผู้วิจัย พบว่า จากองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ของการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ องค์ประกอบที่จะช่วยแก้ไข้ปัญหาของการดำเนินงานด้านบริหาร ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้มากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหาร ความเสี่ยง ซึ่งอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้ตาม บริบท โดยระบุกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) ขั้นตอนที่ 3 การระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) ขั้นตอน ที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ขั้นตอนที่ 5 การทำแผนบริหารความเสี่ยง (Risk Management Plan) และขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล (Monitoring Evaluating) โดยมี รายละเอียดดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ประกอบด้วย ปัจจัย หลายประการ เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติงานของ บุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ เป็นต้น ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) องค์กรต้องพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยง ให้มีความ สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อวางเป้าหมายในการบริหาร ความเสี่ยงขององค์กรได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 การระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) เป็นการระบุเหตุการณ์ใดๆ ทั้งที่มีผลดี และผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม โดยในการ วิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยงต่าง ๆ อาจพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงในหลายด้าน เช่น ความเพียงพอของ

ข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ความเสี่ยงมีอยู่มากมายหลายเรื่อง หากความเสี่ยงมีเป็นจำนวนมากหรือมีความซ้ำซ้อนกัน ควรพิจารณาจัดประเภทของความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารความเสี่ยง รวมถึงความสะดวกในการค้นหา ระบุ ประเมิน จัดลำดับ และกำหนดมาตรการควบคุม หากพิจารณาตามแหล่งกำหนดของความเสี่ยง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานความเสี่ยง ด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ส่วนความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความเสี่ยงด้านสภาวะการแข่งขัน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และความเสี่ยงด้านสภาวะเศรษฐกิจและการเมือง ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงโดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact) โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ทำให้การตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 5 การทำแผนบริหารความเสี่ยง (Risk Management Plan) เป็นการกำหนด มาตรการ/กิจกรรมควบคุม/แนวทางการจัดการความเสี่ยง ระยะเวลาการดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้ปัจจัยเสี่ยงลดลงในระดับที่ยอมรับได้ และขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล (Monitoring Evaluating) ภายหลังจากได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และมีการดำเนินการตามแผนมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ เป็นการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตามแผนบริหารความเสี่ยงหรือไม่ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยต้องสอบถามว่าวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดมีประสิทธิภาพดี และความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยนเพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการติดตามเสนอคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงทราบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549) ที่ว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงและขั้นตอน การบริหารความเสี่ยงมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การประเมินมาตรการควบคุม 5) การบริหาร/จัดการความเสี่ยง 6) การรายงาน 7) การติดตามผล และทบทวน 13 สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO (2004) COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission , 2004) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงและเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นสากลที่มอบหมายให้ไพร้อเตอร์ เฮาส์คูเปอร์เป็นผู้เขียน กรอบการบริหารความเสี่ยงสำหรับองค์กร (Enterprise Risk Management) COSO ประกาศใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร (ERM) ในปี 2547 (2004) โดยพัฒนาจากกรอบการงานควบคุม ภายในที่ประกาศใช้ในปี 2537 (1994) โดยเพิ่ม

แนวคิดหลักการและองค์ประกอบสำคัญ เพื่อให้ตรงความต้องการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานยุคใหม่ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่องค์กรและสอดคล้องกับ การกำกับดูแลที่ดี และสามารถใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงในการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นสากล ได้กำหนดกระบวนการบริหารความเสี่ยงและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) 3) การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) 4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 5) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) 6) กิจกรรมควบคุม (Control Activities) 7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) 8) การติดตามประเมินผล (Monitoring) 14 สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ [9] กล่าวว่า ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงได้แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดตั้งทีมงานบริหารความเสี่ยง 2) การระบุความเสี่ยงขององค์กร 3) การประเมินผล 4) การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง 5) การวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง) การติดตามประเมินผลแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง 15 สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ [10] แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุ (Identify) 2) คาดการณ์และประเมิน (Anticipate and Assess) 3) จัดการและตอบสนอง (Manage and Respond) และ 4) เรียนรู้และปรับปรุง (Learn and Adjust) 16 สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2555) กล่าวว่า ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงได้แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ แบบ SMART 3) การระบุความเสี่ยง/ปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) 4) ประเมินวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง 5) การตอบสนองความเสี่ยง/ประเมินมาตรการควบคุม 6) บริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management) / กิจกรรมควบคุม 7) การสื่อสารและระบบสารสนเทศ (Communication and Information) และ 8) การติดตามผลและทบทวน (Risk monitoring) 17 และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2563, หน้า 12-19) ได้อธิบายขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การค้นหาและระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การประเมินผลการควบคุมที่มีอยู่ 5) การจัดลำดับความเสี่ยง 6) การจัดการความเสี่ยง และ 7) การติดตามประเมินผลและจัดทำรายงานหลังจากที่มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี แบ่งเป็น 3 ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.36$, $S.D = 0.65$) 2) ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 4.25$, $S.D = 0.60$) และ 3) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} =$

4.44 , S.D = 0.67) เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละด้าน พบว่า 1) ความเหมาะสม องค์ประกอบหลักการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) ความเป็นไปได้ องค์ประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ 3) ความเป็นประโยชน์ องค์ประกอบวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ถ้าหากพิจารณารายละเอียดรายองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ จะพบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารความเสี่ยง องค์ประกอบ 4 การนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบ 5 การประเมินผล และองค์ประกอบ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ มีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ มีความเหมาะสมมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารจัดการหรือพัฒนาระบบและกลไกด้านการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษขอเสนอแนะการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้ 1. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ การนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ไปใช้ในการปฏิบัติงานภายในองค์กร สามารถกระทำได้ดังนี้ 1) นำผลการประเมินจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านการบริหารความเสี่ยงขององค์กร 2) ควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงที่มีกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดตามรูปแบบ และมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรให้สามารถนำรูปแบบไปปรับใช้ตามบริบทหน่วยงาน 3) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการบริหารความเสี่ยง ตามโครงสร้างองค์กร ทั้งระดับคณะ สำนัก และมหาวิทยาลัย คณะกรรมการควรมีผู้บริหาร และบุคลากรทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงหลังจากมีการนำไปทดลองใช้จริงกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ทั้งระดับคณะ สำนัก และสถาบัน และมีการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานรูปแบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของรูปแบบ และสามารถต่อยอดไปสู่การนำไปใช้จริงในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- [1] สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง, แนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กร, 2563.
- [2] กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, คู่มือการบริหารความเสี่ยง, (กรุงเทพฯ, 2563).คณะกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ,
- [3] คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. คู่มือการบริหารความเสี่ยง (Risk Management). กรุงเทพมหานคร.2555.
- [4] ศักดิ์จิต มาศจิตต์. การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ สถานศึกษาชั้น พื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษบัณฑิต].ปัตตานี:มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์;2550.
- [5] คณะกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน.คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพ.ศ. 2562, (กรุงเทพฯ : เค.พี. จันทเกษม, สิงหาคม 2562).
- [6] พิเชฐ โพธิ์ภักดี. การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
- [7] นวัตกรรม นาคะเวช.การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน [ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย].กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย;2554.
- [8] ไมตรี บุญเทศ.การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี].อุบลราชธานี:มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี;2554.
- [9] มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, โครงการประเมินผลยุทธศาสตร์ 4 ปี สร้างกีฬาชาติ พ.ศ. 2548 - 2551 (ระยะครึ่งแผน), (กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์), 2549.
- [10] นฤมล สอาดโหม.การบริหารความเสี่ยงองค์กรEnterprise risk management.กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์;2549.
- [11] สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), แนวทางการบริหารความเสี่ยง องค์กรกรณีศึกษา สวทช.พิมพ์ครั้งที่ 1.ปทุมธานี: 2563.
- [12] vancevich J.H., Donnelly J.H., and Gibson J.L., Management : Principles and Functions(4thed.), Boston MA : Richard D. Irwin, 1989.

แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของ
งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
A study of guidelines for the development of computer laboratory
Services of the Information and technology office,
Sisaket Rajabhat University.

นายพีรพัฒน์ แสงขาว^{1*}

Peerapat Sangkhao^{1*}

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Sisaket Rajabhat University

Corresponding Author: p.saengkhaw@sskru.ac.th

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
<p>ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 30 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 25 พฤศจิกายน 2565 ตอบรับ: 10 ธันวาคม 2565</p>	<p>การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยที่สำคัญคือ การศึกษาสภาพการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และศึกษาแนวทางการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์และวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ที่ศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ เข้าใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เดือนละ 1 ครั้ง ใช้บริการในด้านระบบ Internet และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประกอบด้วย 5 ด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ และด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก คือ มีกฎระเบียบในการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เหมาะสม เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา</p>
<p>คำสำคัญ: การให้บริการ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์</p>	

คือ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการอยู่ในระดับมาก คือ มีความทันสมัยของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ คือ มีความรวดเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ควรเพิ่มทักษะการให้บริการอย่างมืออาชีพ มีการปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีครอบคลุม มีความรวดเร็วและเสถียร รวมถึงเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงเพียงพอกับการใช้งานและมีสภาพพร้อมใช้งาน มีความทันสมัย เพื่อสนองตอบความต้องการใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

Article Info	Abstract
<p>Article History: Received: 30 October 2022 Revised: 25 November 2022 Accepted: 10 December 2022</p>	<p>A Study of Guidelines for the Development of Computer Laboratory Services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University was with the following objectives: 1) To study the conditions of computer laboratory services of the Information and Technology Office; 2) To study the guidelines for providing computer laboratory services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University. The research sample were 369 students, including the students of all levels of Sisaket Rajabhat University who used the computer laboratory services during semester 2, academic year 2020. The research instrument was questionnaire. The data was analyzed by using frequency, percentage, average, standard deviation. The research findings were as following: 1. The conditions of the computer laboratory services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University: most of the sample was female, year 3 for the Faculty of Education, who used the computer laboratory services one time per month, using the services of Internet System. And the results of the data analysis of the computer laboratory services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University included 5 aspects revealed that the computer laboratory management, the computer services and equipment, the computer environment management, the performance of the service providers, and the computer network services were as a whole at a high level. And when considering each aspect, it was found that the computer laboratory environment was at a high level, such as there were rules for proper use of the computer laboratory regarded as Number One; following that the performance of the service providers was at a high level such as the modernization of computers and equipment; and the computer laboratory services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University was at the</p>
<p>Keywords: service computer laboratory</p>	

lowest level; the computer and equipment service was that the speed of computer processing was at a high level.

2.The Guidelines for the development of the computer laboratory services of the Information and Technology Office, Sisaket Rajabhat University indicated that there should be the enhancement of professional service providing skills, the improvement of the computer network be widespread, fast and secured, including computers and peripherals that was sufficient and ready for use as well as modernized in order to meet with the demand for computer laboratory services.

1. บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อีกทั้งมีบทบาทที่สำคัญในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ซึ่งประกอบกันเป็น “สารสนเทศ” นั้น สามารถสื่อนไหลได้สะดวก รวดเร็ว จนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ระดับบุคคลขึ้นไปถึงระดับองค์กรอุตสาหกรรม ภาคสังคม ตลอดจนในระดับประเทศและระหว่างประเทศ จนกระทั่งภาวะ “ไร้พรมแดน” อันเนื่องมาจากอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ได้เกิดขึ้นในกิจกรรมและวงการต่าง ๆ และนับเป็นความกลมกลืนสอดคล้องกันอย่างยิ่ง ที่การพัฒนาบุคลากรในสังคมอันประกอบด้วยภาคการศึกษา ระบบการศึกษาของประเทศไทยได้นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างแพร่หลายในทุกระดับการศึกษาและที่สำคัญสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนก็ได้ให้ความสำคัญและการฝึกอบรมเป็นเรื่องราวของการเรียนรู้สารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อมูล (Data) ข่าวสาร (Information) ก็ตาม ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นเครื่องมือที่สามารถนำประโยชน์มาสู่วงการศึกษาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมหากรู้จักใช้ให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่าต่อการลงทุนเทคโนโลยีในปัจจุบันมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์อย่างไม่มีขีดจำกัดในทุกวงการ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน [1] ในส่วนการบริหาร การจัดการเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท หากไม่ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ไม่มีการควบคุมดูแล และไม่มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ไม่เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สมบรูณ์นับว่าเป็นการลงทุนค่อนข้างสูง นอกจากนั้นบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรถือความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหัวใจหลัก โดยการที่จะได้รับความพึงพอใจจากผู้ใช้บริการมากเพียงใดต้องขึ้นอยู่กับบริการที่ถูกต้อง รวดเร็ว สะดวกสบาย สามารถเข้าถึงบริการได้ทุกที่ ทุกเวลา ย่อมทำให้เกิดผลดีกับองค์กร ทำให้เกิดการพัฒนา และเป็นการส่งเสริมคุณภาพในการให้บริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รับผิดชอบในส่วนของงานพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ งานบริการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ต่อพ่วง และงานพัฒนาระบบสารสนเทศ ให้กับส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ใช้บริการในการจัดการเรียนการสอน [2] อีกทั้งยังใช้เป็นสถานที่จัดสอบสำหรับการสอบผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การสอบทักษะทางภาษาอังกฤษ การสอบวัดความรู้ทางด้านไอที เป็นสถานที่ในการจัดการอบรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะเห็นได้ว่าห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความสำคัญอย่างมาก และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์จะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ คือ การจัดเตรียมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานด้านบริการ

ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้งานด้านการให้บริการเป็นส่วนสำคัญในการรองรับกับการบริการที่มีผู้ที่เข้ามาใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นบุคลากรสายสนับสนุน ตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลในส่วนของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้เห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงการและพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ รวมถึงการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และผลวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การวางแผนในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3. ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานักศึกษาภาคปกติ ที่มาใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ทุกระดับชั้นปี จำนวนรวมทั้งสิ้น 4,692 คน

2) ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานักศึกษาที่มาใช้บริการในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ทุกระดับชั้นปี จำนวนทั้งหมด 369 คน เป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร ทาโร ยามาเน่ [3]

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 5 ด้านดังต่อไปนี้ [4] 1) ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 2) ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 4) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 5) ด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

4) ตัวแปรที่ศึกษา ในการทำการศึกษาครั้งนี้ผู้ทำได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และผู้ทำการศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ความถี่ในการใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และด้านการเข้าใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

1.2 ตัวแปรตาม คือ แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

4.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และศึกษาข้อมูลจากสำรวจ (survey research) เรียบเรียงด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. ระดับชั้นปีที่ศึกษา
3. คณะที่ศึกษา
4. ความถี่ในการใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
5. การใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

ตัวแปรตาม

แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1. ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
2. ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
4. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่
5. ด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจากสำรวจ (survey research) แล้วนำเสนอด้วยกระบวนการที่เรียกว่าพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา

5. สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษาที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ และด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3.80, 0.661) โดยด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (3.84, 0.693) เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ (3.83, 0.702) ด้านการบริการจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (3.81, 0.721) ด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (3.79, 0.693) และน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (3.73, 0.749) ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับมาก (3.73, 0.749) โดยมีกฎระเบียบในการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เหมาะสม (3.92, 0.774) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีการกำหนดเวลาการเปิด-ปิดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (3.83, 0.826) และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด คือ มีตารางการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสม (3.72, 0.821)

2) ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับมาก (3.73, 0.749) โดยมีความทันสมัยของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (3.78, 0.856) เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีโปรแกรมที่ติดตั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์รองรับต่อความต้องการของผู้ใช้งาน (3.77, 0.837) การให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด มีความรวดเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์ (3.67, 0.851)

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับมาก (3.83, 0.693) โดยมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน (3.86, 0.769) เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (3.85, 0.760) และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด คือ มีการจัดการให้บริการระบบปรับอากาศภายในห้องเพียงพอ (3.79, 0.774)

4) ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับมาก (3.84, 0.702) โดยมีการชี้แจงกฎระเบียบก่อนการใช้งานอย่างเหมาะสม (3.88, 0.775) เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถในการให้บริการ (3.86, 0.792) และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด คือ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ (3.79, 0.767)

5) ด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับมาก (3.79, 0.699) โดยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สามารถให้บริการได้ครอบคลุมทั่วถึง (3.81, 0.774) เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ความสะดวกในการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (3.81, 0.746) และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ [5] งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด คือ ความมีเสถียรภาพของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างต่อเนื่อง (3.77, 0.773)

2. เพื่อศึกษาแนวทางการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ ควรเพิ่มทักษะการให้บริการอย่างมืออาชีพ คิดเป็นร้อยละ 18.40 และ ควรปรับปรุงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีความเสถียร คิดเป็นร้อยละ 18.40 รองลงมา คือ ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีความเร็ว คิดเป็นร้อยละ 17.30 และน้อยที่สุด คือ ควรให้มีการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์นอกเหนือจากตารางเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ควรติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 1.00 ควรมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ประจำคณะทุกคน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเวลาการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ควรมีตารางการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจนและ ไม่ทับซ้อนกัน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ควรเพิ่มโต๊ะสำหรับวางหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

8. การอภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 สังกัดคณะครุศาสตร์ เข้าใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เดือนละครั้ง และใช้บริการด้านระบบ Internet ซึ่งมีค่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุติมา นคร [4] ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1.1 ด้านการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก โดยมีกฎระเบียบในการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีการกำหนดเวลาการเปิด-ปิดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมากและการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีตารางการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ จัดอยู่ในระดับมาก โดยมีความทันสมัยของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีโปรแกรมที่ติดตั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์รองรับต่อความต้องการของผู้ใช้งานอยู่ในระดับมาก และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีความรวดเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ จัดอยู่ในระดับมาก โดยมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีการจัดการให้บริการระบบปรับอากาศภายในห้องเพียงพออยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ อยู่ในระดับมาก โดยมีการชี้แจงกฎระเบียบก่อนการใช้งานอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถในการให้บริการอยู่ในระดับมาก และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการให้บริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก (3.79, 0.699) โดยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สามารถให้บริการได้ครอบคลุมทั่วถึงอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ความสะดวกในการเข้าถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก และการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ความมีเสถียรภาพของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อศึกษาแนวทางการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้
แนวทางการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ การวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด พบว่า ส่วนใหญ่ คือ ควรเพิ่มทักษะการให้บริการอย่างมืออาชีพ และ ควรปรับปรุงระบบ

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีความเสถียร รองลงมา คือ ควรปรับปรุงอินเทอร์เน็ตผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้มีรวดเร็ว และน้อยที่สุด คือ ควรให้มีการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ นอกเหนือจากตารางเรียน ควรติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ควรมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ประจำคณะทุกคณะ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเวลาการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจน ควรมีตารางการใช้งานห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ชัดเจนและไม่ทับซ้อนกัน ควรเพิ่มโต๊ะสำหรับวางหนังสือ ตามลำดับข้อเสนอแนะ 1) ควรให้ความสำคัญของการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการใช้งาน 2) ในการศึกษาครั้งนี้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอาจน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับสัดส่วนของนักศึกษาที่กำลังศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เนื่องจากจำกัดด้วยระยะเวลาในการศึกษา ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะมีการศึกษาให้ครอบคลุมถึงนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับแต่ละระดับชั้นปีทุกคน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทำให้ทราบถึงความคิดเห็นในการใช้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ได้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- [1] นันทิดา วัฒนประภา.ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาในการให้บริการห้องคอมพิวเตอร์ของสำนักคอมพิวเตอร์.[หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถิติ ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์].ชลบุรี:มหาวิทยาลัยบูรพา;2554.
- [2] จตุพร ระวังจิตร์และคณะ.การศึกษาปัญหาการบริการคอมพิวเตอร์ภายในห้องเรียนกรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.[มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ]นนทบุรี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ;2561.
- [3] ธานินทร์ ศิลป์จารุ.การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.2555.
- [4] สุตินา นครเขต.) การประเมินผลการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา].พิษณุโลก:มหาวิทยาลัยนเรศวร;2561.
- [5] วราภรณ์ จันทะสร.แนวทางการพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.2562;28-37.

การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม

Business Plan Development to Strengthening Local Herb Business

นิศากร สรรพเลิศ^{1*}, อนันตพร พุทธิสสะ¹, ภัชรินทร์ ซาตุน¹, ธรรมรัตน์ บุญรอด¹, วณัญญา ทองทิพย์¹,
จินตนา อ่อนลา¹ และอรุณี ฮามคำไพ¹

Nisakorn Suppalert^{1*}, Anantaporn Puttassa¹, Patcharin Zatul¹, Thammarat Boonrod¹,

Wananya Thongthip¹, Jintana Onla¹, and Arunee Hamkhamphai¹

คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์¹

Faculty of Administration Kalasin University¹

*Corresponding Author: ni_noomlovely@hotmail.com

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
ประวัติบทความ: รับเพื่อพิจารณา: 15 ตุลาคม 2565 แก้ไข: 30 พฤศจิกายน 2565 ตอบรับ: 20 ธันวาคม 2565	การศึกษานี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม 2) พัฒนาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม และ 3) ส่งเสริมการจัดทำแผนธุรกิจให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร เดชาสมงาม เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยศึกษาด้วยการใช้หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจซึ่งเป็นการพัฒนามาจากแนวคิดของ Aguilar (1967) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์สัมภาษณ์โดยคณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรในพื้นที่นาร่อง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามหมู่ที่ 8 ตำบลนาโก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนรายงานการวิจัยด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นมีการนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย การวิเคราะห์เชิงบรรยายคัดเลือกกิจการที่ประสบความสำเร็จคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกิจการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับรางวัลในการประกวดผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับชาติ Prime Minister Herbal Awards (PMHA) จำนวน 5 ราย วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น โดยกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 5 ราย จาก

การศึกษา พบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจคือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไพรๆ ยังไม่มีแนวทางที่จะพัฒนาการทำแผนธุรกิจ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนธุรกิจ การตลาด จากปัญหาดังกล่าวจึงมีการพัฒนาโดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจ ให้แก่ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ชุมชนไพรๆ เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่สมาชิกพัฒนาเขียนแผนธุรกิจ ให้เกิดความรู้ในด้านการเขียนแผนธุรกิจ มีความรู้ความเข้าใจไปปรับใช้ในกระบวนการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพ และศักยภาพในการแข่งขันได้

Article Info	Abstract
<p>Article History: Received: 15 October 2022 Revised: 30 November 2022 Accepted: 20 December 2022</p>	<p>This study was aimed to design and promote business plan in order to strengthen local business of Decha Som Ngarm's herb products. All data had been processed through Political, Economic, Socio-cultural and Technological (PEST) Analysis, Anguliar (1967). Observation and In-depth interview were tools used in this study. The sample group was Decha Som Ngarm's herb products local business of Moo 8, Tumbon Na Kho, Kuchinarai district, Kalasin province. The local business representatives were interviewed and observed to obtain raw data. Content and Descriptive analysis were used to make the study report as well as SWOT analysis. 10 Successful local herb businesses of Thailand were studied to be a business model. They comprises of 5 businesses that won Prime Minister Herbal Award : PMHA and the other 5 are the best selected local herb businesses. The study reveals that there is a lack of competency and will in doing business plan in Decha Som Ngarm business. From the finding, business plan training session was given to the locals. The training session was designed and adapted from to the study of the 10 successful local herb businesses of Thailand. The problems (mainly in accounting) are identified and solved. Decha Som Ngarm's representatives were trained to write good business plan. The result was a well-prepared business plan of Decha Som Ngarm that can be used for further business fund raise and increase their potential in challenging themselves for better business opportunity.</p>
<p>Keywords: Business plan Herbal product Community enterprise</p>	

1. บทนำ

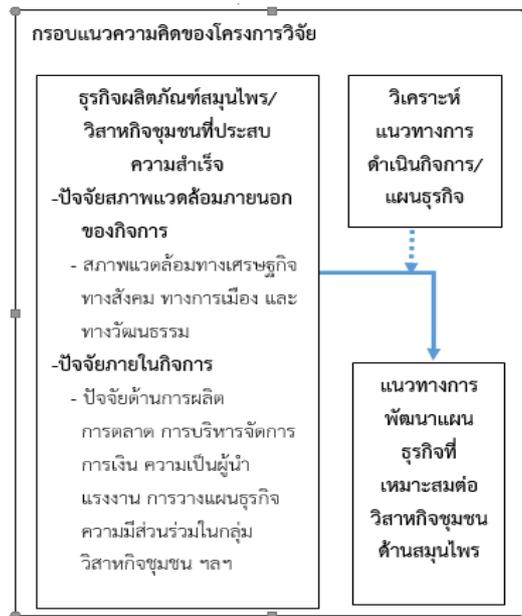
ในยุคปัจจุบันการค้าสมุนไพรในระดับโลกมูลค่าการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563) นอกจากนี้ผลจากการลงนามข้อตกลงในการเปิดเสรีทางการค้าในกลุ่มอาเซียนทำให้ธุรกิจสมุนไพรในประเทศไทยได้รับผลกระทบ เนื่องจากจะต้องมีการแข่งขันกับ ธุรกิจสมุนไพรจากประเทศจีน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการพัฒนาสินค้าจากสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรของไทยต้องมีการปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในด้านต่างๆ ได้ เช่น พัฒนาคุณภาพของสมุนไพร การบริหารจัดการ การจัดทำแผนธุรกิจ รวมถึงการจัดการการตลาดของผลิตภัณฑ์ด้านสมุนไพร และในปัจจุบันรัฐบาลได้สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยวิสาหกิจชุมชน เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ชุมชนใช้ในการผลิตของกินหรือของใช้ โดยวิธีการผลิตเน้นใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในชุมชน และมุ่งตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก หากมีช่องทางและความเป็นไปได้ในทางธุรกิจจึงค่อยขยายไปสู่ตลาดภายนอกชุมชน เมื่อมีความก้าวหน้ามากขึ้นจึงค่อยเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย พร้อมกับประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง [1]

ปัจจุบันในประเทศไทยมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จัดทำเบียนทั้งสิ้นจำนวน 94,042 กลุ่ม โดยจังหวัดกาฬสินธุ์มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จัดทำเบียนทั้งสิ้นจำนวน 2,781 กลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเดชาสมงาม เป็นวิสาหกิจชุมชนหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 183 หมู่ 8 ตำบลนาโก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีนางสมศรี ไชยสุข เป็นประธานกลุ่ม โดยกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าที่ผลิตขึ้นจากสมุนไพรไทย เนื่องจากนางสมศรี ไชยสุข ได้รับการเรียนถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเรื่อง หมอตำแย หมอยา หมอนวด จึงมีความรู้ความสามารถในการใช้สมุนไพร และปรุงสมุนไพรเป็นยา ประกอบในพื้นที่ชุมชนมีสภาพแวดล้อมใกล้กับภูเขา ซึ่งเหมาะกับการปลูกสมุนไพร และสามารถเก็บได้จากที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่สินค้าสมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามยังอยู่ในรูปของวัตถุดิบพืชสมุนไพรมากกว่าในรูปผลิตภัณฑ์แปรรูป ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างมาก อีกทั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสมุนไพรได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และทำการปลูกพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผลผลิตที่ได้จึงเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของภาคการผลิต แต่เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ยังไม่มีการพัฒนาและแปรรูปสมุนไพรทั้งหมด จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับการขยายตลาดและด้านเศรษฐกิจของชุมชน การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากร

ท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้การศึกษาในหลายๆ แห่งพบว่า วิสาหกิจชุมชนแม้จะมีจุดเด่นในด้านต่าง ๆ ที่วิสาหกิจชุมชนจะสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ก็ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนต่างๆ อยู่อีก อาทิ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการเงิน บัญชี ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ และอื่นๆ อีกมากมาย และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนธุรกิจ การตลาด ปัญหาด้านขาดต้นแบบในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ส่งผลให้การดำเนินการธุรกิจเป็นไปได้ช้าในด้านการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนและการสร้างฐานลูกค้า ปัญหาด้านขาดข้อมูล และทักษะในการเขียนแผนธุรกิจที่เหมาะสมในการทำแผนธุรกิจ ปัญหาดังกล่าวนี้นำมาสู่การดำเนินการธุรกิจที่ทำให้ทางกลุ่มไม่ทราบต้นทุน รายได้ ค่าใช้จ่าย ระบบบัญชีในด้านต่างๆ และไม่รู้ที่ไปที่มาเงิน เพื่อให้มีความรู้ในด้านการเขียนแผนธุรกิจให้มากขึ้น สามารถมีความรู้ความเข้าใจไปปรับใช้ในกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้มีความจริงจังยั่งยืนในการเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพ และศักยภาพในการแข่งขันได้มากขึ้น จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องมีการศึกษาในวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความชัดเจน และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ดังนั้นเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอการพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือและพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม เพื่อให้มีวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งในการแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นๆ รวมไปถึงผู้ประกอบการจากต่างประเทศ โดยทางคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแผนธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสมุนไพรจากกิจการสมุนไพรต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเพื่อพัฒนาเป็นแผนธุรกิจที่เหมาะสมแก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ซึ่งจะส่งผลให้กิจการมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีผลกำไรเพิ่มสูงขึ้น และแผนธุรกิจดังกล่าวยังสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาจัดทำแผนธุรกิจเพื่อใช้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม
 2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม
 3. เพื่อส่งเสริมการจัดทำแผนธุรกิจให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม
- กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีการเจาะจงในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ กิจการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับรางวัลในการประกวดผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับชาติ Prime Minister Herbal Awards (PMHA) จำนวน 5 กิจการๆ และวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น โดยกรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 5 กลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด โดยคณะผู้วิจัยได้มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และใช้วิธีการสังเกตการณ์ (Observation) และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำแผนธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำแผนธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวิสาหกิจชุมชนข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบวิจัยที่ได้กำหนดไว้คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำแผนธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำแผนธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านกฎหมาย ด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำแผนธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ วางแผน ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการตลาด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเดินทางไปสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง โดยการประสานงานโทรหากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวก่อนเดินทางไปสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสัมภาษณ์และพัฒนาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ ได้นำแบบสัมภาษณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเทปเสียง กลับมาด้วยตนเอง จากนั้นได้ติดตามและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม จังหวัดกาฬสินธุ์ PESTLE Analysis คือ วิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป โดยใช้หลักการวิเคราะห์บริบทมีแนวคิดในการนำมาวิเคราะห์ดังนี้คือ 1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political factors) 2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic factors) 3) ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factors) 4) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological factors) 5) ปัจจัยทางนิเวศวิทยา (Ecological analysis)

2. นำข้อมูลที่สังเกตได้มาเขียนรายงานการวิจัยด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) คือ นำข้อมูลที่สังเกตได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นผู้วิจัยนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis)

3. ศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ (Observation) และสัมภาษณ์ โดยการที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย และสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ประกอบการด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive analysis)

4. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แนวทางแผนธุรกิจที่เหมาะสมมาพัฒนาเป็นการดำเนินการทำแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเชิญผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่อไป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ(Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive analysis)

3. ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม คณะผู้วิจัยได้แบ่งแนวทางในการศึกษาการจัดทำแผนธุรกิจออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) ศึกษาข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม และ 2) ศึกษาข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย มีรายละเอียดผลสรุปดังนี้

ศึกษาข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรในพื้นที่นาร่อง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม หมู่ที่ 8 ตำบลนาโก อำเภอภูพานรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม และนำสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) พบว่า วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามนั้น ในการดำเนินงานของกลุ่ม มีการรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนโดยสมาชิกจะมีความชำนาญหรือทักษะในการผลิตสมุนไพรแตกต่างกัน โดยแบ่งสมาชิกที่มีทักษะด้านสมุนไพรจะมีหน้าที่ในการผลิตสมุนไพรตามที่ถูกคำสั่ง สมาชิกที่มีทักษะในด้านของการบรรจุภัณฑ์จะมีหน้าที่ในการบรรจุสินค้าลงในแพ็คเกจตามที่ลูกค้าสั่งโดยมีวัตถุดิบคือสมุนไพรในชุมชน และมีการนำสินค้ามาให้กับกลุ่มสมาชิกที่มีทักษะด้านการขาย โดยมีหน้าที่ในการรับผิดชอบการขายหน้าร้าน และการขายแบบออนไลน์โดยจะสลับหมุนเวียนในกลุ่มสมาชิกและมีการออกร้านค้าชุมชนหรือ (OTOP) ซึ่งจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนประสานงานให้ มีการแนะนำสินค้าทางเพจ Facebook และจากการศึกษาเก็บข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่าการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างยังเกิดความซ้ำซ้อนซึ่งสามารถเห็นได้ชัดจากสมาชิกบางคนทำงานหลายอย่าง และทักษะด้านสมุนไพรหรือการพัฒนา

ศักยภาพสมาชิกในกลุ่มยังมีน้อย โดยในการศึกษาสภาพปัญหาพบปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

1.1 ปัญหาการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม พบว่ามีจุดที่ต้องศึกษาและต้องพัฒนาได้แก่ ปัจจัยภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายใน ได้แก่

1.1.1 ปัจจัยด้านการผลิต ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามมีการอบรมเกี่ยวกับการผลิตเพื่อนำความรู้มาพัฒนาการผลิตวัตถุดิบที่ปลอดภัยจากชุมชนเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพพร้อมทั้งความรวดเร็วในการตอบสนองคำสั่งซื้อได้ตามกำหนดจากลูกค้าในด้านสินค้าและบริการ แต่ทางกลุ่มยังขาดความพร้อมในด้านของเครื่องมือการผลิตที่ทันสมัยจึงส่งผลให้การผลิตยังมีจำนวนที่น้อยและในอนาคตการผลิตอาจไม่ทันกับความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น

1.1.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการวางแผน ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชา สมงาม มีการปรึกษาและควบคุมการใช้วัตถุดิบการวางแผนการผลิตโดยมีแพทย์เภสัช แผนไทยคอยแนะนำ และสามารถวางแผนควบคุมพนักงานในการผลิตได้ดี ส่งผลให้พนักงานมีขวัญ กำลังใจในการทำงาน ลดอัตราการลาออกของพนักงานได้ แต่ทางกลุ่มยังขาดในด้านการปฏิบัติงานที่คล่องตัวเนื่องจากสมาชิกภายในกลุ่มบางคนติดภารกิจไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ตลอดเวลาส่งผลให้อัตราการผลิตไม่ทันต่อความต้องการลูกค้า

1.1.3 ปัจจัยทางการเงิน ในปัจจุบันทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านระบบบัญชีจึงทำให้การวางแผนทางการเงินไม่มีระบบที่ชัดเจนและยังขาดการสนับสนุนในด้านเงินทุนที่จะนำมา พัฒนาต่อยอดในด้านอื่นๆโดยภาพรวมผลประกอบการยังมีกำไรในระดับที่สามารถประคองธุรกิจให้ดำเนินต่อไปได้และกำลังวางแผนเพื่อหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนเพิ่มเติม

1.1.4 ปัจจัยด้านการตลาด ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามยังขาดทักษะในด้านการตลาดและการวางแผนด้านการจัดการการตลาดที่เป็นระบบ ซึ่งส่งผลโดยรวมต่อการขายสินค้า ทำให้ยอดขายไม่เพิ่มขึ้นและสินค้ายังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ต้องมีการปรับปรุงในหลายส่วนทั้งการจัดระเบียบเก็บข้อมูลลูกค้าการศึกษาข้อมูลความต้องการในสินค้าของผู้บริโภค และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าและการชำระเงินค่าสินค้าให้มีหลากหลายรูปแบบมากขึ้นซึ่งทั้งหมดนี้ต้องใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1.1.5 ปัจจัยด้านกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร เดชาสมงาม มีสินค้าบางชนิดที่ยังไม่ตอบเจตภัยหรือยังไม่ถูกต้องตามกฎหมายในมาตรา

ต่างๆ จึงทำให้ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานในส่วนนี้เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย) และ มาตรฐานในการผลิตอาหาร (GMP) ในสินค้าบางตัวซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนของกลุ่ม แต่ในขณะเดียวกันทางกลุ่มนั้นกำลังพัฒนารูปแบบและพัฒนามาตรฐานเพื่อให้สินค้าได้คุณภาพผ่านการรับรองซึ่งในอนาคตหากสามารถทำได้ทุกชนิดสินค้าที่มีอยู่จะส่งผลให้ทางกลุ่มนั้นมีผลกำไรเพิ่มมากขึ้นได้

1.1.6 ปัจจัยด้านสถานการณ์ด้านการแข่งขัน ทางกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ในปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคของทางกลุ่มคู่แข่งที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และในด้านของการผลิตสมุนไพรซึ่งคู่แข่งมีความได้เปรียบในด้านของความทันสมัยในอุปกรณ์ และด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการผลิตเป็นอย่างมากซึ่งทางกลุ่มนั้นยังขาดในส่วนของเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาในด้านนี้

1.1.7 ปัจจัยด้านสังคม ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม มีการสร้างฐานลูกค้าและการสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษาให้นักเรียน และมีการทำโรงงานสมุนไพรเพื่อทำให้ผู้คนในชุมชนในท้องถิ่นได้รู้จักและสามารถนำไปบอกต่อกับคนรอบข้างหรือคนที่รู้จักต่อไปได้ซึ่งเป็นการตลาดแบบปากต่อปากสามารถสร้างฐานลูกค้าใหม่ๆ ขึ้นได้เพิ่มมากขึ้น

1.1.8 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ทางกลุ่มสมุนไพรเดชาสมงามทางกลุ่มสมุนไพรเดชาสมงาม นั้นมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านของการสร้างเพจหรือการขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งเป็นการที่นำมาปรับใช้ใหม่และยังอยู่ในขั้นตอนของการเรียนรู้ในการใช้งานซึ่งถือว่าเป็นการสร้างโอกาสในแต่ยังมีอุปสรรคในด้านของการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเทคโนโลยีการนำเสนอสินค้าผ่านช่องทางต่างๆ ในออนไลน์ซึ่งในส่วนนี้ทางกลุ่มต้องมีการใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้เพิ่มเติม

1.1.9 ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบันนั้นสภาพเศรษฐกิจของประเทศยังไม่เอื้อต่อการทำให้ธุรกิจเดินหน้ามากนัก โดยเฉพาะในกลุ่มตลาดของสมุนไพรนั้นทางกลุ่มซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มสมุนไพรที่เข้ามาตีตลาดใหม่ สภาพเศรษฐกิจในยุคนี้อาจกระทบมากกว่าจะเป็นโอกาสในการสร้างช่องทางรายได้หรือผลกำไรทางให้แก่กลุ่ม และถึงแม้ว่าในช่วงนี้จะมีในส่วนของโรคระบาดซึ่งทำให้คนสนใจในด้านความรักสุขภาพมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันนั้นผู้คนที่ใช้จ่ายในเฉพาะที่จำเป็นซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ยอดขายของทางกลุ่มนั้นลดลงหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้แต่อย่างไรก็ตามหากในระยะเวลา 1-2 ปีต่อจากนี้สภาพเศรษฐกิจฟื้นตัวทางกลุ่มก็มีการเตรียมความพร้อมที่จะขยายฐานลูกค้าเพื่อนำไปสู่การสร้างผลกำไรที่เพิ่มมากขึ้น

1.1.10 ปัจจัยด้านกลุ่มจำหน่าย หรือว่าเครือข่าย ที่มีผลต่อกลุ่มวิสาหกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพร เดชา สมงามนั้นทางกลุ่มมีจุดแข็งคือมีตัวแทนจำหน่ายซึ่งกระจายอยู่ในท้องถิ่นและมีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีจุดอ่อนในด้านของการบริหารจัดการสินค้าการสต็อกสินค้า

ซึ่งเมื่อมีการกระจายสินค้าออกไปแล้วทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพในการจัดจำหน่ายสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภคได้

รูปที่ 2 นักวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม

ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางทางการจัดทำแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ใช้วิธีการสังเกตการณ์ (Observation) และสัมภาษณ์ โดยการที่คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย และสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประกอบการด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาร (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Analysis) โดยมีวิธีการคัดเลือกกิจการที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ คณะผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกิจการที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับรางวัลในการประกวดผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับชาติ Prime Minister Herbal Awards (PMHA) จำนวน 5 ราย ได้แก่ 1) กลุ่มสมุนไพรชุนานิน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) บริษัท ชาวละออเภสัช จำกัด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 3) บริษัท อุตสาหกรรมเครื่องหอมไทย-จีน จำกัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 4) วิสาหกิจชุมชนชีววิถีตำบลน้ำเกีฮัน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน 5) วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเกษตรอินทรีย์บ้านดงบัง อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี และวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น โดยกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 5 ราย ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตพืชคุณภาพท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี 2) วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 3) วิสาหกิจชุมชนต้นกล้าหมีกรอบ อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี 4) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรบำรุงเส้นผม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกาะกอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 10 กลุ่มนั้น มีจุดแข็ง จุดอ่อน ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านกลุ่มและมีความโดดเด่นในด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด การเงิน และการบริหารองค์กร คณะผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลทั้ง

10 กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแผนธุรกิจให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการจัดทำแผนธุรกิจให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม พร้อมดำเนินงานพัฒนาแผนธุรกิจที่เหมาะสมต่อวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่อไป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ(Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Analysis)

รูปที่ 3 นักวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ประสบความสำเร็จในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

2. จากการพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม โดยมีการจัด โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้งานวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เรื่อง การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม วันที่ 10 -11 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้องสัมมนาโปลอง คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยเชิญวิทยากรผู้ที่มีองค์ความรู้ทางด้านต่างๆ จากการที่คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งหมดจำนวน 10 กลุ่ม และได้มีการคัดเลือกมา 2 กลุ่ม ได้แก่ กิจการที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับรางวัลในการประกวดผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับชาติ Prime Minister Herbal Awards (PMHA) 1 ราย คือ กลุ่มสมุนไพรชญานิน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ บรรยาย หัวข้อ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน” โดย คุณพรพิมล สะโรตม ประธานกลุ่มสมุนไพรชญานิน และวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น โดยกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1 ราย คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกาะกอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง บรรยาย หัวข้อ “แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน” โดย คุณสาราญ ทิพย์บรรพต ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพชุมชนเกาะกอก พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ นำไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินกิจการของกลุ่มฯ และมีอภิปรายร่วมกันในด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ภายนอกให้มีความทันสมัยมากขึ้นโดยการออกแบบถุงใส่บรรจุภัณฑ์แบรนด์ “ภูวาท”

รูปที่ 4 การอบรมให้ความรู้เรื่องการเขียนแผนธุรกิจและร่วมออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์

3. จากการส่งเสริมการจัดทำแผนธุรกิจให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม โดยมีการจัด โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้งานวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เรื่อง การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม วันที่ 10 -11 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้องสัมมนาโปลาง คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยเชิญวิทยากรผู้ที่มีองค์ความรู้ทางด้านการเขียนแผนธุรกิจ การผลิต การบริหารจัดการวางแผน การเงิน การตลาด ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม เพื่อให้ได้แผนธุรกิจของกลุ่มฯ ออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ได้รับเกียรติจากอาจารย์เกียรติรัตน์ จินตามณี ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการบริษัท แฉ่าแก๊ใหม่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด บรรยาย หัวข้อ “การเขียนแผนธุรกิจ” และอบรมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การฝึกเขียนแผนธุรกิจ” พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้ด้านการเขียนแผนธุรกิจทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติและได้ฝึกทดลองเขียนแผนธุรกิจจริง โดยมีวิทยากรและคณะทีมวิจัยเป็นพี่เลี้ยงในการฝึกเขียนแผน และเขียนเป็นเล่มแผนธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม จำนวน 1 เล่ม

4. จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวให้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม ได้ทำการติดตามผลเบื้องต้นของการถ่ายทอดองค์ความรู้ พบว่า หลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ 1 สัปดาห์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเขียนแผนธุรกิจไปถ่ายทอดแก่สมาชิกในกลุ่ม และได้นำแผนธุรกิจไปยื่นกู้ธนาคาร ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดกาฬสินธุ์ และได้มีการจัดทำบรรจุภัณฑ์ภายนอกถุงกระดาษออกแบบโลโก้ “ภูวาไท” และนำตราสินค้า “ภูวาไท” ไปจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านมาตรฐาน 6 ชนิดกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปิดตัวตราสินค้าใหม่ พร้อมจำหน่ายสินค้า และคาดการณ์ว่าจะมีความพร้อมในการส่งออก และคาดการณ์ว่าจะมียอดขายจากการส่งออกอย่างน้อยร้อยละ 20 ของยอดขายทั้งหมด

รูปที่ 5 นักวิจัยได้ส่งมอบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์แบบใหม่ ให้กับกลุ่มวิสาหกิจฯ

4. สรุปผลการวิจัย

วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามนั้น ในการดำเนินงานของกลุ่ม มีการรวมกลุ่มสมาชิกในชุมชนโดยสมาชิกจะมีความชำนาญหรือทักษะในการผลิตสมุนไพรแตกต่างกัน โดยแบ่งสมาชิกที่มีทักษะด้านสมุนไพรจะมีหน้าที่ในการผลิตสมุนไพรตามที่ถูกคำสั่ง สมาชิกที่มีทักษะในด้านของการบรรจุภัณฑ์จะมีหน้าที่ในการบรรจุสินค้าลงในแพ็คเกจตามที่ลูกค้าสั่งโดยมีวัตถุประสงค์คือสมุนไพรในชุมชน และมีการนำสินค้ามาให้กับกลุ่มสมาชิกที่มีทักษะด้านการขาย โดยมีหน้าที่ในการรับผิดชอบการขายหน้าร้าน และการขายแบบออนไลน์โดยจะสลับหมุนเวียนในกลุ่มสมาชิกและมีการออกร้านค้าชุมชนหรือ (OTOP) ซึ่งจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนประสานงานให้ มีการแนะนำสินค้าทางเพจ Facebook และจากการศึกษาเก็บข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่าการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างยังเกิดความซ้ำซ้อนซึ่งสามารถเห็นได้ชัดจากสมาชิกบางคนทำงานหลายอย่าง และทักษะด้านสมุนไพรหรือการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในกลุ่มยังมีน้อย จากการพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม โดยมีการจัด โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้งานวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เรื่อง การพัฒนาการทำแผนธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงาม วันที่ 10 -11 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้องสัมมนาโปลงกลาง คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจฯ นำไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินกิจการของกลุ่มฯ และมีอภิปรายร่วมกันในด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ภายนอกให้มีความทันสมัยมากขึ้นโดยการออกแบบถุงใส่บรรจุภัณฑ์แบรนด์ “ภูวาไท” และนำตราสินค้า “ภูวาไท” ไปจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านมาตรฐาน 6 ชนิดกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปิดตัวตราสินค้าใหม่ พร้อมจำหน่ายสินค้า และคาดการณ์ว่าจะมีความพร้อมในการส่งออก และคาดการณ์ว่าจะมียอดขายจากการส่งออกอย่างน้อยร้อยละ 20 ของยอดขายทั้งหมด

5. อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชา สมงาม ผู้วิจัยนำเอาผลการวิจัยจากผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 57 ราย มาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายผลดังนี้

จากข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลมาพบว่าปัจจัยภายนอกและภายในที่ได้ลงพื้นที่ พบว่าหลายๆปัจจัยมีผลอย่างมากต่อการทำธุรกิจโดยเฉพาะปัจจัยภายนอกซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ เมื่อปัจจัยภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นในทางที่สร้างโอกาสหรือสร้างอุปสรรคที่ร้ายแรงต่อธุรกิจ ปัจจัยภายนอกหลักๆ ที่ส่งผลกระทบอย่างมากเลยคือ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านกฎหมาย และเนื่องจากในปัจจุบันเกิดวิกฤต Covid-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเกิดการชะลอตัวอย่างมาก ซึ่งการชะลอตัวของเศรษฐกิจนี้กระทบต่อหลายภาคส่วนโดยเฉพาะด้านการทำธุรกิจต่างๆเนื่องจากประชากรในประเทศได้รับผลกระทบค่าครองชีพที่สูงขึ้นแต่รายได้กลับลดลง การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปธุรกิจหลายด้านต้องปิดตัวหรือชะลอตัวลง และถึงแม้ว่าธุรกิจทางด้านสุขภาพและความงามสมุนไพรต่างๆจะได้รับโอกาสจากวิกฤตในครั้งนี้คือผู้คนหันมาสนใจรักษาสุขภาพมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันนั้นธุรกิจสมุนไพรที่ยังไม่เป็นที่รู้จักก็ถือว่าได้รับผลกระทบมากกว่าจะเป็นโอกาสจากการศึกษาของทีมวิจัยพบว่า กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพร เดชา สมงาม เปรียบเทียบกลุ่มที่มีชื่อเสียงเปรียบเทียบกับพบว่า กลุ่มสมุนไพรเดชาสมงามมีจุดอ่อนในด้านบรรจุภัณฑ์และ package ซึ่งในด้านนี้จากการวิเคราะห์กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรชญาณิน นั้นมีข้อจุดเด่นในด้านของการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมากจึงนำเอาจุดเด่นในด้านนั้นมาปรับกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสมงามด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ขึ้นให้เก๋อินเตอร์ค่านี้นี้ สบู่กราวเครือขาว สบู่ขมิ้นชัน และผงชั่งกวาวไท สอดคล้องกับงานวิจัยของ [2] ได้ศึกษาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลเพื่อถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ การเพิ่มพูนความรู้ในการผลิต การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบเครือข่ายผู้ผลิต โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งภายในกลุ่ม และการหนุนเสริมขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนที่มี องค์ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนต่อไป และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนต่อมาได้แก่ปัจจัยทางด้านการตลาดและการบัญชีการวางแผนธุรกิจ ซึ่งในด้านนี้จากการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มที่มีจุดเด่นคือกลุ่มศูนย์การเรียนรู้

ชุมชนทางกลุ่มนักวิจัยจึงได้มีการวางแผนและเขียนแผนธุรกิจให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์เดชาสวยงามและมี การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนธุรกิจ และแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่ม ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสวยงามเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแผนธุรกิจซึ่งการพัฒนาแผน ธุรกิจนี้จะสามารถช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรเดชาสวยงามได้เนื่องจากใน การเขียนแผนธุรกิจสามารถยื่นต่อแหล่งสถาบันการเงินเพื่อขอกู้มาพัฒนาในด้านปัจจัยการผลิตเพื่อนำ เครื่องมือมาใช้ในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและสร้างความน่าเชื่อถือนำไปสู่การได้รับใบรับรองจาก GMP อย. ในผลิตภัณฑ์ทุกประเภทของกลุ่มเดชา สวยงามได้

รูปที่ 6 การนำความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยไปถ่ายทอดพัฒนากลุ่มวิสาหกิจฯให้มีความเข้มแข็ง

ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นางสาวสมศรี ไชยสุข ได้มีการนำความรู้จากงานวิจัย ไปใช้ ประโยชน์ในการอบรมให้กับกลุ่มสมาชิกในชุมชนตนเองและชุมชนใกล้เคียง เช่น การเขียนแผนธุรกิจ ความรู้ด้านการจัดการ การตลาด การบัญชี และถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นางสาวสมศรี ไชยสุข ได้มีการนำความรู้จากงานวิจัย ไปใช้ประโยชน์ใน พัฒนาปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเดชาสวยงาม ด้านการตลาด การจัดร้านค้า การพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ และการส่งเสริมช่องทางการขาย เพิ่มขึ้น และออกบูธ มหกรรมสินค้าตามงานต่างๆอย่าง ต่อเนื่อง เช่น งานกิจกรรมของหน่วยงานราชการที่ทางจังหวัดกาฬสินธุ์จัด และที่กรุงเทพมหานคร งานเมืองทองธานี แต่เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด -19 จึงได้เพิ่มการขายผ่านทางออนไลน์ มากขึ้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มธุรกิจที่ทางผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึก ในแนวทางปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อการทำธุรกิจทั้งปัจจัยภายในและปัจจัย ภายนอก ซึ่งกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามหลายๆกลุ่มได้ให้ข้อมูลในเชิงใกล้เคียงกันว่าปัจจุบันธุรกิจ ประสบปัญหายอดขายลดลง เนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านกฎหมาย ปัจจัย ด้านเทคโนโลยี และปัญหา covid-19 ที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปทำให้ยอดขายลดลง ส่วน ปัญหาภายในทางกลุ่มธุรกิจมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าในบางส่วนแล้วทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่า ทั่วถึงที่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเป็นข้อเสนอแนะดังนี้ ปัจจัยด้านการเมือง ควรมีการ

ติดตามข่าวสารการเมืองอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จำทราบเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างคือการเปิดตลาดการค้าเสรีเราควรติดตามข้อมูลและขยายตลาดเพื่อที่จะเพิ่มยอดขายโดยการส่งออกไปยังตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยนี้สำคัญมากควรติดตามข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางหรือแนวโน้มในการทำให้ธุรกิจเติบโต ปัจจัยด้านสังคม เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ควรที่จะศึกษา เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้าหาผู้บริโภค เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันคือการออกไปซื้อของที่หน้าร้านน้อยลงแต่เป็นการซื้อของผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น กลุ่มธุรกิจควรที่จะมีช่องทางการขายออนไลน์เพิ่มเข้ามาจะทำให้สามารถรักษาลูกค้าเดิมและสามารถสร้างลูกค้าใหม่ได้ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาช่วยในการทำงานจะสามารถผลิตสินค้าและส่งถึงมือลูกค้าได้ทันเวลา นอกจากนี้ยังเป็นการลงทุนระยะยาวกว่าการจ้างแรงงาน นอกจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตแล้วยังสามารถนำมาใช้ในการเข้าถึงลูกค้าผ่าน อินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้นลดต้นทุนในหลายๆ ด้านนอกจากนี้ยังสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในด้านอื่นๆ เช่นการจัดการคลังสินค้า และอื่นๆ ดังนั้นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาช่วยอยู่เสมอเพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป1) การติดต่อประสานงานสมาชิกในกลุ่ม ควรทำการออกหนังสือออกลงพื้นที่ไปยังหน่วยงานที่จะลงพื้นที่อย่างเป็นทางการ2) การพัฒนาแผนธุรกิจแนวทางและวิธีการเขียนแผนธุรกิจนั้นสมาชิกกลุ่มควรมีการฝึกเขียนแผนธุรกิจและอบรมเรียนรู้เพิ่มเติมความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการฝึกทบทวน และถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] อุทัย ปริญาสุทธินันท์. “วิสาหกิจชุมชน” ปฏิทรรศน์ในการแข่งขันทางธุรกิจ. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 2560 ; 37(2) : 131-150.
- [2] ปิยพัทธ์ หีบแก้ว และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนร้านรุ่งตะวันสมุนไพร ตำบลห้วยม่วง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดขอนแก่น. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 2563 ; 4(2) : 267-280.
- [3] กรมส่งเสริมการเกษตร. ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2564. จาก <http://smce.doae.go.th>.
- [4] กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. Factsheet สมุนไพร ประจำเดือนมกราคม 2563. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2563. จาก <https://www.ditp.go.th>.

รูปแบบบทความฉบับสมบูรณ์ (Full Paper)

วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1. การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- 1) กระดาษ ขนาดกระดาษ A4
- 2) ความยาวของบทความ อยู่ในช่วง 10 – 12 หน้ากระดาษ
- 3) ระยะขอบ
 - ริมขอบกระดาษด้านบน (Top Margin) 2.54 ซม. (1 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านล่าง (Bottom Margin) 2.54 ซม. (1 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านซ้าย (Left Margin) 3.17 ซม. (1.25 นิ้ว)
 - ริมขอบกระดาษด้านขวา (Right Margin) 3.17 ซม. (1.25 นิ้ว)
- 4) รูปแบบตัวอักษร แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK ทั้งบทความ
- 5) การย่อหน้า ส่วนเนื้อหา ย่อหน้า 1 tab (1.27 ซม.) จัดข้อความกระจายชิดขอบ (Thai Distributed)

2. การตรวจสอบก่อนการส่งบทความ

ผู้ที่ส่งบทความต้องส่งทั้งในรูปแบบของ MS Word และ pdf ขอความกรุณาผู้เขียนบทความทำการทดสอบปริ้นท์บทความจากไฟล์ที่ท่านจะทำการจัดส่งพร้อมตรวจเช็คความสมบูรณ์ของไฟล์ ความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมถึงความชัดเจนของตัวหนังสือ รูปภาพ ตาราง และสมการก่อนที่จะส่งไฟล์ให้กับผู้จัดงาน ทั้งนี้จะถือว่าความสมบูรณ์ของบทความเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียนบทความและกรรมการขอสงวนสิทธิ์ในการไม่ตอบรับบทความที่ไม่สมบูรณ์

3. ผู้เขียนบทความที่เป็นนักศึกษา ส่งบทความเพื่อประกอบการจบการศึกษา

ผู้ที่ส่งบทความกรุณาทบทวนชื่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อ-สกุลผู้เขียนบทความ รวมทั้งต้นสังกัดให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำไปยื่นเรื่องจบการศึกษาได้อย่างถูกต้องตามที่สถาบันศึกษาที่ผู้ส่งบทความสังกัดตั้งเงื่อนไขไว้

4. ตัวอย่างบทความ ดังแสดง

ชื่อบทความ (TH SarabunPSK 18, Bold จัดกลาง)

Title (ตัวอักษรแรกของคำเป็นตัวใหญ่ TH SarabunPSK 16, Bold จัดกลาง)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

ชื่อ สกุล^{1*}, ชื่อ สกุล^x และ ชื่อ สกุล^x (TH SarabunPSK 14, Bold จัดกลาง)

Author Name^{1*}, Author Name^x and Author Name^x (TH SarabunPSK 14, Bold จัดกลาง)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

Author Affiliations¹ (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

*Corresponding Author: Place e-mail address for corresponding author (TH SarabunPSK 12 จัดกลาง)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
ประวัติบทความ:	การเขียนบทคัดย่อภาษาไทยใช้แบบอักษร TH SarabunPSK
รับเพื่อพิจารณา:	ขนาด 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน
แก้ไข:	(Thai Distributed) สรุปการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้
ตอบรับ:	ใจความ และคำสำคัญใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	16 ไม่เกิน 4 คำ
คำสำคัญ:	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
คำสำคัญที่ 1	
คำสำคัญที่ 2	

Article Info	Abstract
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
Article History:	การเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษใช้แบบอักษร TH
Received:	SarabunPSK ขนาด 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิด
Revised:	ขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) สรุปการเขียนบทคัดย่อให้
Accepted:	กะทัดรัดและได้ใจความ และคำสำคัญใช้แบบอักษร TH
(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)	SarabunPSK ขนาด 16 ไม่เกิน 4 คำ
Keywords:	(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)
Keyword No1	
Keyword No2	

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 14)

1. บทนำ (TH SarabunPSK 16, Bold)

การเขียนบทนำในบทความนั้นเทียบเคียงกับรายงานฉบับสมบูรณ์คือ บทที่ 1 เป็นการนำบทที่ 1 มาสรุปให้ได้ใจความเพราะเป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวปกติ และมีการจัดรูปแบบ การพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

หัวข้อย่อ

หากมีหัวข้อย่อให้ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวหนา ในหัวข้อย่อ ส่วนเนื้อหาให้ ใช้ แบบอักษร TH SarabunPSK 16 ตัวปกติ

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

2. วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16, Bold)

การเขียนวิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษาหรือวิธีการดำเนินการวิจัยในบทความนั้น เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้น บรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

3. ผลการวิจัย

การเขียนผลการวิจัย หรือผลการทดลอง หรือผลการศึกษา ในบทความนั้น เทียบกับรายงาน ฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 4 ซึ่งควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตาม หัวข้อที่ศึกษา พร้อมการอภิปรายผล หากผลการทดลองเป็นตาราง ให้อภิปรายตารางนั้นด้วย ใช้แบบ อักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

รูปภาพและตาราง

การนำเสนอรูปภาพ และตารางสามารถนำเสนอต่อจากข้อความที่กล่าวถึงหรืออาจนำเสนอ ภายหลังจากจบหัวข้อหรือนำเสนอในหน้าใหม่ ขนาดของรูปภาพและตารางไม่ควรเกินกรอบของ คอลัมน์ แต่หากรูปภาพและตารางมีขนาดใหญ่สามารถวางรูปและตารางให้ครอบคลุมพื้นที่ของทั้ง คอลัมน์ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกรอบของการตั้งค่าน้ำกระดาษที่กำหนดไว้

ทั้งรูปภาพและตารางจะต้องมีคำอธิบายโดยคำอธิบายของรูปภาพให้พิมพ์ไว้ใต้รูปภาพและอยู่ กึ่งกลางคอลัมน์หรือกึ่งกลางหน้ากระดาษ หากรูปภาพใดถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนให้มีการระบุ คำอธิบายของแต่ละส่วนโดยอาศัยตัวอักษรภาษาไทยในวงเล็บเรียงตามลำดับเช่น (ก) และ (ข) ส่วน คำอธิบายตารางให้พิมพ์ไว้เหนือตารางและชิดริมซ้ายของคอลัมน์หรือชิดริมซ้ายของกระดาษ โดยการ

เรียงลำดับรูปภาพและตารางให้แยกการเรียงลำดับออกจากกัน การระบุหมายเลขลำดับรูปภาพและตารางในบทความให้ระบุเป็นรูปที่ และตารางที่ เช่น รูปที่ 1, ตารางที่ 1 เป็นต้น

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

รูปที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบรูปภาพ

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบตาราง

หน่วยงานวิจัย	ปี	
	2555	2556
1. ข้อมูล1	2.2	2.5
2. ข้อมูล2	3.5	4.2
3. ข้อมูล3	4.0	3.9
4. ข้อมูล4	7.1	4.4

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

สมการ

การเขียนสมการให้มีการระบุลำดับของสมการโดยใช้ตัวเลขที่พิมพ์อยู่ในวงเล็บ เช่น (1), (2) เป็นต้น

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

$$E = \frac{\sigma}{\epsilon} \quad (1)$$

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

โดยที่ E = โมดูลัสความยืดหยุ่น (เมกะปาสคาล)

σ = ความเค้น (เมกะปาสคาล)

ϵ = ความเครียด

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

4. อภิปรายผลการวิจัย

การเขียนอภิปรายผลในบทความนั้น เป็นอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

5. สรุปผลการวิจัย

การเขียนสรุปผลการวิจัยในบทความนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) รวมถึงไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

6. กิตติกรรมประกาศ

หากต้องการเขียนกิตติกรรมประกาศเพื่อขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนได้ โดยให้อยู่หลังเนื้อหาหลักของบทความและก่อนเอกสารอ้างอิง ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 และมีการจัดรูปแบบการพิมพ์ให้ชิดขอบทั้ง 2 ด้าน (Thai Distributed) โดยไม่ต้องมีการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่)

(เว้น 1 บรรทัด ตัวปกติ ขนาด 16)

เอกสารอ้างอิง

1. บทความวารสาร (Articles in Journals)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร(ชื่อย่อ).\ปีพิมพ์;ปีที่(ฉบับที่):เลขหน้าเริ่มต้นบทความ-เลขหน้าสุดท้ายบทความ.

ตัวอย่าง

[1] Cayre OJ., Alba, D. and Biggs S. Hollow microspheres with binary colloidal and polymeric membrane: Effect of polymer and particle concentrations. Adv Powder Technol. 2010;21(1):19-22.

**กรณีบทความภาษาไทยให้ใส่ชื่อบทความตามที่ปรากฏ หากมีชื่อเรื่องแปลภาษาอังกฤษให้ใส่ชื่อเรื่องแปลไว้ในวงเล็บ [] เช่น

[2] พงษ์ศิลป์ แก้วรัตนศรีโพธิ์ และ ปันดดา แสงแก้ว. การจำลองคุณลักษณะกังหันลมด้วยโปรแกรมแลบวิว [Simulation of Wind Turbine Characteristic Using LabVIEW]. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ม.ค.-มิ.ย. 2561;17(1):55-61.

2. หนังสือและเอกสารเฉพาะเรื่อง (Books and Other Monographs)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title of Book.\Edition of Book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

2.1 บทหนึ่งในหนังสือ (Chapter in Book)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งบทที่อ้าง.\ชื่อบท.\ใน:\ชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\เลขหน้าเริ่มต้นบท-เลขหน้าสุดท้ายบท.

Format

[Number] Author.\Title of Chapter.\In:\Editor,\editor.\Title of the Book.\Edition.\Place of Publication:\Publisher;\Year.\page.

2.2 วิทยานิพนธ์ (Dissertation)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต).\เมืองที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่:\ชื่อมหาวิทยาลัย;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title[dissertation or master's thesis].\Place of Publication:\University;\Year of Publication.

2.3 หนังสือชุดที่มีหลายเล่ม (Volume) กรณีอ้างทุกเล่ม

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\จำนวนเล่ม.

Format

[Number] Author or Editor,\ editor.\Title of the book.\Editor of book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\Number of volume.

2.4 หนังสือชุดที่มีหลายเล่ม (Volume) กรณีอ้างเล่มใดเล่มหนึ่ง

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งหรือชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\ล.\หมายเลขเล่มที่อ้าง,\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\จำนวนหน้าเล่มที่อ้าง.

Format

[Number] Author or Editor,\ editor.\Title of the book.\Editor of book.\vol.\Number of volume,\Place of Publication:\ Publisher;\Year of Publication.\ Number of book page.

2.5 หนังสือชุดที่มีหลายเล่มและมีชื่อเรื่องแตกต่างในแต่ละเล่มแต่มีผู้แต่ง/บรรณาธิการคนเดียวกัน (Volume with a Separate title but without Separate Authors/Editors) กรณีอ้างเล่มใดเล่มหนึ่ง

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ครั้งที่พิมพ์.\ล.\หมายเลขเล่มที่อ้าง,\ชื่อเรื่องเล่มที่อ้าง.\เมืองที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\จำนวนหน้าเล่มที่อ้าง.

Format

[Number] Editor,\ editor.\Title of the book.\Editor of book.\vol.\Number of volume,\title.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\ Number of book page.

2.6 รายงานการประชุม (Conference Proceedings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อบรรณาธิการ,\บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่จัดประชุม.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Editor,\editor.\Title of the book.\Name of conference;\YY\MM\Year of conference;\Place of conference.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

2.7 บทความในรายงานการประชุม (Conference Paper)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่งบทที่อ้าง.\ชื่อบท.\ใน:\ชื่อบรรณาธิการ, \บรรณาธิการ.\ชื่อหนังสือ.\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่จัดประชุม.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\เลขหน้าเริ่มต้นบท-เลขหน้าสุดท้ายบทที่อ้าง.

Format

[Number] Author of reference chapter.\Chapter title.\In:\Editor,\editor.\Book name.\Name of conference;\YY\MM\Year of conference;\place of conference.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\page.

3. สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ (Other Published Material)

3.1 บทความหนังสือพิมพ์ (Newspaper Article)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อหนังสือพิมพ์.\วัน\เดือน(ย่อ) \ปีพิมพ์;หน้าปรากฏ.

Format

[Number] Author.\Title.\Title of Newspaper.\YY\MM\Year of Publication;Pages.

3.2 วัสดุทัศนวิสัย (Audiovisual Material)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง[วีดิทัศน์].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title.\[videocassette]\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

3.3 พจนานุกรมและงานอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน (Dictionary and Similar References)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อพจนานุกรม.\พิมพ์ครั้งที่.\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\คำศัพท์;\เลขหน้าที่ปรากฏคำศัพท์.

Format

[Number] Name of Dictionary.\Edition of book.\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\Words;\page.

4. สิ่งพิมพ์ที่ยังไม่มีการตีพิมพ์ (Unpublished Material)

4.1 เอกสารกำลังจัดพิมพ์ (In Press or Forthcoming)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร.\กำลังจัดพิมพ์\ปีพิมพ์.

Format

[Number] Author.\Title.\Title of Journal.\Forthcoming\Year of Publication.

4.2 เอกสารที่นำเสนอในการประชุม (Papers Sessions Presented at Meetings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง.\เอกสารนำเสนอในการประชุม:\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่ประชุม.

Format

[Number] Author.\Title.\Paper presented at:\title of meeting;\YYMM\Year of meeting;\Place of meeting.

4.3 โปสเตอร์ที่นำเสนอในการประชุม (Posters Sessions Presented at Meetings)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อโปสเตอร์.\โปสเตอร์ที่นำเสนอในการประชุม:\ชื่อการประชุม;\วัน\เดือน(ย่อ)\ปีที่ประชุม;\สถานที่ประชุม.

Format

[Number] Author.\Title of poster.\Poster session presented at:\Title of meeting;\YYMM\Year of meeting;\Place of meeting.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Material)

5.1 บทความวารสารบนอินเทอร์เน็ต (Journal Article on the Internet)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบทความ.\ชื่อวารสาร\ [อินเทอร์เน็ต].\ปีพิมพ์\ [สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี];ปีที่(ฉบับที่):เลขหน้า[หรือจำนวนหน้า].\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title of Article.\Title of Journal.\[Internet].\Year of Publication\ [cited YYMM\DD];Volume(Issue):page.\Availability From:\URL.

5.2 เว็บบล็อก (Blogs)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อบล็อก\ [อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์.\ปีพิมพ์- \ [สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี].\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title of Blog.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.

5.3 โฮมเพจ/เว็บไซต์ (Homepage/Web Site)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\[อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์\ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี.\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\[updated\YY\MM\DD];\cited\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.4 เอกสารเฉพาะเรื่องบนอินเทอร์เน็ต (Monograph on the Internet)

รูปแบบ

[หมายเลข] ผู้แต่ง.\ชื่อเรื่อง\[อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี.\จาก:\URL.

Format

[Number] Author.\Title.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\[updated\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.5 การอ้างส่วนหนึ่งของโฮมเพจ/เว็บไซต์ (Part of a Homepage/Web Site)

รูปแบบ

[หมายเลข] ชื่อโฮมเพจ\[อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีพิมพ์.\ชื่อเรื่องของส่วนที่นำมาอ้าง;\ปีพิมพ์ของส่วนที่นำมาอ้าง\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\[ประมาณ XX น.]\จาก:\URL.

Format

[Number] Title of Homepage.\[Internet].\Place of Publication:\Publisher;\Year of Publication.\ Title Part of Homepage;\Year Part of Homepage [updated\YY\MM\DD];\updated\YY\MM\DD].\Availability from:\URL.

5.6 ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Database on the Internet)

รูปแบบ

1. รูปแบบฐานข้อมูลแบบเปิด (Open Database)

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\[อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์.\ปีพิมพ์ - \[ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี].\จาก:\URL.

Example

[1] X. WHOSIS: WHO Statistical Information System [Internet]. Geneva: World Health Organization. c2007 - [cited 2007 Feb 1]. Available from: <https://www.who.int/whosis/en/>.

2. รูปแบบฐานข้อมูลแบบปิด (Close Database)

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\[อินเทอร์เน็ต].\สถานที่พิมพ์:\สำนักพิมพ์;\ปีเริ่มต้นเผยแพร่-\ปีสุดท้าย\ปรับปรุงเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี;\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน(ย่อ)\ปี.\จาก:\URL.

Example

[1] X. Jablonski S. Online Multiple Congenital Anomaly/Mental Retardation (MCA/MR) Syndromes [Internet]. Bethesda (MD): National Library of Medicine (US); c1999 [updated 2001 Nov 20; cited 2002 Aug 12]. Available from: https://www.nlm.nih.gov/archive//20061212/mesh/jablonski/syndrome_title.html.

5.7 การอ้างอิงส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Part of a Database on the Internet)

รูปแบบ

หมายเลข. ชื่อฐานข้อมูล\อินเทอร์เน็ต.\ชื่อเมือง:\ชื่อสำนักพิมพ์.\ปีเริ่มต้นเผยแพร่ -\\\ชื่อเรื่องของส่วนที่นำมาอ้างอิง\สืบค้นเมื่อวันที่\เดือน\ย่อ\ปี];\[ประมาณXXน.].\จาก:\URL

Example

[1] X. MeSH Browser [Internet]. Bethesda (MD): National Library of Medicine (US); 2002 -. Meta-analysis [cited 2008 Jul 24]; [about 2 p.]. Available from: https://www.nlm.nih.gov/cgi/mesh/2008/MB_cgi?mode=&index=16408&view=concept MeSH Unique ID: D017418.